Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 137

Millî Korunma Kanununun tâdiline dair kanun lâyihası ile Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin 1 nci bendi ile 57 nci maddesinin II. III. IV ve V nci betlerinin değiştirilmesi ve Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 ncu maddelerinin tadili hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/386, 2/30, 83, 155)

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası (1/386)

T. C.
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-282/233

19.I.1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 17.I.1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Millî Korunma Kanununun 15 senelik tatbikatı neticesinde müşahede edilen boşlukların doldurulması, bugünün şartlarına uymıyan müeyyidelerinin icap ve zaruretlere intıbak ettirilmesi maksadiyle yapılan çalışmalar sonunda ilişik tadil tasarısı hazırlanmıştır.

Bu tadil tasarısının mümeyyiz vasıfları aşağıdadır :

1. Millî Korunma Kanununun tatbikatı cezası fazla olan suçlardan tevakki edilmek ve delillerin meydana çıkmasını önlemek için cezası daha hafif olan suçların işlenmekte bulunduğunu göstermektedir. Fatura, etiket ve sair müsbit evrakı ibraz etmemek suretiyle ika edilen suçun cezası, bu vesaikın ibrazı neticesinde sabit olacak suçun cezasından çok daha hafif olduğu cihetle kanunun bu boşluğu doldurulmuştur.

Bu maksatla Türkiye'de satışa arz edilen bütün malların üzerine etiket konulması piyasa ahlâkı ve millî korunma nizamının tesisi bakımından zaruri mütalâa edilmiştir.

Böylece, kâr hadleri veya âzami fiyat tahdidine tâbi olmıyan malların dahi pazarlık mevzuu teşkil etmeden satılması temin edilecektir. Tasarı bu mevzuda büyük bir yenilik getirmektedir. Etiketlere maliyet fiyatının doğru olarak yazılması mecburiyetinin vaz'ı halkın ve doğrudan doğruya müstehlikin kontrola iştirak ettirilmesini sağlıyacaktır. Bu kontrol fiyat tahdidi olmıyan hallerde satıcı üzerinde derin bir tesir ika edecektir. Maliyet fiyatlarının vesikalara istinaden doğru

olarak yazılması mecburiyeti ve bu âmir hükme riayetsizliğin ağır müeyyidelere tâbi tutulması murakabeyi teshil etmekle kalmıyacak müstehlike satıcı üzerinde mânevi tazyik ve kontrol imkânını bahşedecektir.

Tasarıda derpiş edilen hükümlerle sağlanan yaygın müstehlik kontrol sistemi, memleketimiz için pek ehemmiyetli neticeler tevlidedecektir.

Nitekim, K/944 ve bilâhara K/950 sayılı kararlarla sarih müeyyidesi bulunmamakla beraber Millî Korunma Kanununun ticaret usul ve şekillerini tanzim şeklindeki umumi ifadesine müsteniden, etiketlere maliyet fiyatlarının derci mecburiyeti ilk defa tatbik edildiği zamanlarda halkın mânevi mukavemet ve kontrolundan ümidin fevkında müspet neticeler alınmıştır.

Müstehlikin kontrolü tesirini şiddetle hissettirmiş ancak yapılan takibat etikete maliyet fiyatlarının derci hakkında sarih bir kanun hükmü bulunmaması yüzünden daimî bir netice vermemiştir.

Bu tatbikat da nazarı itibara alınarak fiyat murakabesine halkın da iştirakini sağlıyacak bir sistem, tasarıda sarih müeyyidelere istinadettirilmiştir. Yeni tasarının getirdiği bu sistem fiyat murakabesinde yeni bir çığı açacak ehemmiyettedir.

Etiketlere mütaallik hükümlere muvazi olarak fatura ve vesaikın ibraz edilmemesi, ağır müeyyidelerle cezalandırılmıştır. Bu hükümler talebedilen vesaiki ibraz etmemek suretiyle, kontrolu önlemek ve ağır cezalardan kaçınmak imkânlarını da selbetmiş olacaktır. Yeni hükümlere göre murakabe teşkilâtı tarafından talebedilen etiket, fatura ve vesikalar ibraz edilinceye kadar iş yeri ve iş yeriyle alâkalı mahaller kapatılacak ve mallar zaptedilecektir.

2. Yine Millî Korunma Kanununun tatbikatı, belediyelerin salâhiyetlerinin murakabe nizamının tesisine kâfi gelmediğini göstermiştir. Tasarıda kanunun bu boşluğu doldurulmuş, belediyelere yalnız âzami fiyat tâyini ve nark tesbiti salâhiyetleri tanınmakla iktifa edilmemiş, bâzı malların hususiyet ve cinslerine göre âzami fiyat tâyini, mümkün olmadığı zaman kâr haddi tesbiti imkânı derpiş edilmiştir. Belediyelerin şimdiye kadar ancak getirilen tarifeleri tasdik şeklinde olan salâhiyetleri bu tarifeleri gereğinde alâkalı meslek teşekkülleriyle de istişare ederek re'sen tanzim ve tasdika da teşmil edilmiştir. Bu salâhiyetler iş yerini kapatmaktan başlıyan pratik, süratli ve müessir müeyyidelerle takviye edilmiştir.

3. İş yerlerinde yapılacak aramalar mer'i hükümlere göre, adlî mercilerin müsaadesine tâbidir. Bu müsaadenin istihsali uzun zaman almakta, murakabenin müessiriyeti de zâil olmaktadır. Bu mahzurları önlemek için yeni tasarıda murakabe vazifesi verilecek memurlara evvelce de mevzuatımızda bulunan idari arama ve zabıt salâhiyeti tanınmıştır. Bu yeni hükümlerle suç delillerinin imhasına mahal bırakmıyan süratli bir kontrol sistemi ihdas edilmektedir.

4. Mer'i hükümlerin sarahatine rağmen tatbikatta ihbar müessesesi işliyememiş ve beklenilen faydaları sağlıyamamıştır. Tasarıda ihbar müessesesinin tekemmül ettirilmesi üzerinde ehemmiyetle durulmuş muhbirin emniyetini temin etmek maksadiyle hüviyetinin gizli tutulması esası kabul edilmiş ve mahkemelerce hükme bağlanacak ikramiye nispetleri artırılmıştır.

5. Millî Korunma Kanununa muhalefet halinde verilecek cezaların müessiriyeti dâvaların süratle intacına bağlıdır. Vâzıı kanun bu hususu nazarı itibara alarak millî korunma suçlarını meşhut suç addetmiştir. Ancak mahkemelerin çok mahmul bulunması sebebiyle dâvaların süratle takibini temin maksadiyle, mer'i kanunun verdiği imkâna dayanarak, millî korunma mevzularında ihtısası bulunan hâkim ve müddeiumumilerden müteşekkil ve yalnız millî korunma dâvalariyle iştigal edecek ihtısas mahkemelerinin yeniden ihdası düşünülerek masrafları karşılamak üzere 43 ncü madde ile gerekli artırma yapılmıştır.

6. Tasarıdaki hükümlerle satışa arz edilecek mallar üzerine etiket koymak ve bu etiketlere doğru olarak maliyet fiyatlarını da yazmak mecburiyeti konmuş ve bu suretle Millî Korunma Kanunundaki büyük boşluk kapatılmıştır; ancak bir emek veya muayyen bir malzeme ve emek şeklinde piyasaya arz edilen hizmetlerin fiyatları hiçbir nizama tâbi bulunmamakta müstehliklerin istismarına ve devamlı şikâyetlere yol açmaktadır. Bu itibarla 31 nci madde ile valilere, belediyelere tica-

ret ve sanayi odalarına bu hususlarda fiyat ve ücret tesbiti ve tarife yapılması salâhiyeti verilmiştir.

Tadil tasarısında derpiş edilen yeniliklerden en mühimlerinden birisi de 31 nci maddenin ikinci ve üçüncü bentlerinde yazılı suçlarla 32 nci maddesinde yazılı suçların müeyyidesini teşkil eden 57 nci maddenin I ve II nci bentlerinde yazılı cezalarla mahkûm olanların ticari faaliyetleriyle ilgili mallarının üçüncü şahısların haklarını da himaye edecek ve onları zarara düçar etmiyecek şekilde İcra ve İflâs Kanununun 209 ve mütaakıp maddeleri hükümlerine tevfikan tasfiyesiyle bakıyelerinin tamamen müsaderesine dair olan hükümdür.

Keza bu maddede yazılı suçların ağırlığı ve iktisadi sahada yarattığı tesirler göz önünde tutularak maznunların tevkifleri halinde bunların ticaret yerlerinde mevcudolup ve piyasada darlığı hissedilen mallarının mahkemece tâyin edilecek bir memur mârifetiyle tasfiyesi hükmü derpiş ve vaz'edilmiştir.

Keza meri kanunda «bilerek yardım edenler» tâbiri tatbikatta faillerin suçlarının tesbitine engel olduğu ve esasen suçta kasdın asli bir unsur olması sebebiyle tereddütleri izale maksadiyle metinlerden çıkarılmıştır.

Muhtelif maddelerin tadile tâbi tutulan bentlerinde tekerrür halinde artırmalar, esasen cezalardaki umumi artış nazara alınarak Türk Ceza Kanununun umumi hükümlerine tâbi tutulmak maksadiyle yeniden konulmamıştır.

59 ncu maddenin VII nci bendi tatbikatta kontrollar sırasında memurların mâruz kaldıkları vaziyet ve güçlükleri ve büyük ihtikâr suçlarından, fâilleri az cezalarla kurtulmalarını önlemek maksadiyle ağır cezalarla müeyyide altına alınmış ve vesaik ve defterlerin kaçırılmasını önlemek maksadiyle kontrol yapan memurlara derhal kapatma salâhiyeti tanınmış ayrıca failin ticari yerlerinin tasfiyesi hükmü de derpiş ve vaz'edilmiştir.

Teşhir cezasının birçok memleketlerde bu sahada müessir bir müeyyide olduğu nazara alınarak 63 ncü maddedeki bu müeyyide genişletilmiş ve ağır suçlarda radyo ile de ilân keyfiyeti kabul olunmuştur.

Lâyihada 66 ncı maddeye 57 nci maddenin I ve II nci bentleri ile 59 ncu maddenin VII nci bendindeki suçların vahameti göz önünde tutularak tevkif mecburiyeti vaz'edilmiştir.

Kanundaki gerek para ve gerek hapis cezalarının artırılmış olduğu göz önünde tutularak mer'i şekilde tatbik kabiliyeti kalmıyan 68 nci maddenin V nci bendindeki asgari ceza 2 500 lira ağır para cezası ve altı aya kadar (altı ay dâhil) hapis cezasına yükseltilerek tadil edilmiş bulunmaktadır.

Bu kanuna göre kurulacak mahkemelerde Temyiz Mahkemesince namzet gösterilmiş veya ikinci sınıfa ayrılmış hâkimler vazifelendirileceğine göre cezanın bu şekilde katî olarak hükmedilmesi tatbikatta teminatsızlık teşkil etmiyecektir.

Lâyihada 69 ncu maddeye arama hakkına ilâve edilen hükme nazaran bu kanuna göre işlenen suçları takip yetkisi bulunan memurların da Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 97 nci maddesinde zabıtaya tanınan salâhiyetle teçhiz edilmesi lüzumlu görülerek vaz'edilmiştir. Bu suretle delillerin kaçırılmasına mâni olunabilecek ve deliller süratle elde edilmiş olacaktır. Mütaakıp fıkraların da tereddütlere meydan vermeme bakımından lâyihaya dercinde fayda mülâhaza olunmuştur.

Tasarının 43 ncü maddesi ile Millî Korunma işleri için tahsis edilen 100 milyon liralık fon kullanılmış olduğundan gerek bu kanun tatbikatının kifayetli ve müesir şekilde yapılacak kontrol ve murakabe teşkilâtı ile mahkeme masraflarını karşılamak ve gerekse piyasada büyük müstehlik kitlenin alâkadar olduğu mühim maddelerde lüzumlu el koyma istok yapma tevziata girişme mevcut veya kurulacak teşekküllere iktisadi müdahale ve tanzim vazifeleri verebilmek için 16 sene evvel tesbit edilmiş olan 100 milyon liralık had 250 milyon liraya çıkarılmıştır. Bu hemen ve hepsi kullanılacak bir miktar olmayıp kararnamelerle piyasa icap ve zaruretlerine göre istimal edilecek bir imkândır.

Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii hakkında kanun teklifi (2/30)

16 . X . 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Mucip sebebini de ilişik olarak takdim ettiğim, Zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii hakkındaki kanun teklifimin gerekli muamelesinin yapılmasını arz eder, saygılarımı sunarım.

Trabzon Mebusu
E. Nutku

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Memleketimizdeki büyük kalkınma hamlelerinin feyizli semereleri olarak halkımızın iştira kabiliyetinin artmasını, istihlâk ve ihtiyacın yükselip şiddetlenmesini istismar ederek haksız yere gayrimeşru servetler edinmek istiyen bir kısım insafsız, vurguncu muhtekirlerin yarattığı gayritabiî hal karşısında hükümetimizin aldığı tedbirlerin uzun vâdeli neticeleri elde edilinceye kadar müstehlik halkımızın hukukunu korumak ve bu gayritabiî durumdan mütevellit ıstırap ve huzursuzlukları gidermek maksadiyle teklif ettiğim bu kanun, zaruri ihtiyaç maddelerinin hükümet mekanizmasının kontrolu altında bulunmasını ve mümkün olduğu kadar âdilâne bir şekilde ihtiyaç sahiplerine bedeli mukabilinde tevziini temin edecektir.

Her medeni memlekette ve bilhassa demokrasilerde fevkalâde zamanların yarattığı sıkıntıları gidermek hususunda alınan tevzi sistemi tedbirinin, bugünkü durum karşısında, ele alınmasının en tabiî çare olduğunda şüphe yoktur. Kaldı ki, kanun teklifim halen meriyette bulunan ve birçok hükümleri tatbik edilmekte olan Millî Korunma Kanununun da ruhuna uygundur.

Teklifimin, büyük mikyastaki müstehlik kitlesinin ıstırabını tehvin edeceğini ve anormal piyasa ve fiyat yükselişlerini önliyeceğini ve hattâ paramızın kıymetinin korunmasını temin edeceğini ümidetmekteyim.

Bundan başka olarak, en kolay para kazanma ve servet yapma yoluna sapan muhtelif meslek sahiplerini başka kazanç yolları aramaya teşvik edeceği kanaatindeyim.

Trabzon Mebusu
E. Nutku

TRABZON MEBUSU EMRULLAH NUTKU'NUN TEKLİFİ

Zaruri İhtiyaç Maddelerinin Kontrol ve Tevzii hakkında Kanun

MADDE 1. — Vekiller Heyetince zaruri ihtiyaç maddesi olduğuna karar verilen ithal malları, bu maddenin (a) bendinde yazılı kontrol ve tevzi komisyonunun yazılı müsaadesi alınmadıkça serbest olarak satılamaz.

a) Birinci maddede yazılı ithal mallarının kontrol ve tevzi işleri, Başvekil Yardımcısı Devlet Vekilinin veya onun tevkil edeceği zatın riyaseti altında her vekâletin bir mümessili ile Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Reisi ve Umumi Mağazalar Şirketi U. Müdüründen mürekkep bir komisyon tarafından idare edilir. Bu komisyon Türkiye'ye ithal edilen zaruri ihtiyaç maddelerinin, vilâyetlerin ihtiyaçlarına göre tevziine karar verir.

b) Bu komisyonun emrinde, her vilâyette, valinin riyaseti altında belediye reisi, mıntaka ticaret müdürü, ticaret ve sanayi odaları reisleri ile, varsa belediye iktisat müdürü ve umumi mağaza müdüründen mürekkep bir kontrol ve tevzi komitesi kurulur. Bu komiteler tevzi edilen malların muntazam sicilini tutarlar. Bu sicillerin bir sureti Ankara'daki (Kontrol ve Tevzi Komisyonu) na gönderilir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı zaruri ihtiyaç maddelerini ithal etmeye salâhiyetli bulunan hakiki ve hükmi şahıslardan, ithal talepnameleriyle birlikte, bu maddeleri bulundukları vilâyetin (kontrol ve tevzi komitesi) emrine vereceklerine dair taahhütname alınır. Bu taahhütnamelerle ithal lisansının bir sureti ithalâtçının bulunduğu vilâyet kontrol ve tevzi komitesine tevdi edilir.

Aynı veçhile ithalâtçı firmaların tesellüm ettikleri malların tesellüm mazbatalarının bir sureti, gümrük müdürlüğünce vilâyet kontrol ve tevzi komitesine gönderilir.

MADDE 3. — İthalâtçı firma, gümrükten tesellüm ettiği zaruri ihtiyaç maddesini kontrol ve tevzi komitesinin ordinolarına göre, ithalâtçı ve toptancı kârı ile ve muntazam faturalarla tevzi etmeye mecburdur. Bu tevzi işinde umumi mağazaların vesait ve teşkilâtından bedeli mukabilinde istifade edilebilir.

MADDE 4. — Gerek bu kanuna aykırı hareket eden ithalâtçı firmaların ve gerekse tevzi edilen malları saklıyanların veya talepnamesinde yazılı mahalle sarf ettiğini faturalariyle ispat edemiyen parakendecilerden veya bu malların satışında sahte fatura verenler ve alanların diğer kanunlarla müstahak oldukları cezalara halel gelmemek şartiyle müebbeden meslek ve sanattan memnuiyetine karar verilir.

MADDE 5. — Bu kanun, Millî Korunma Kanunu ile buna müstenit kararnameler hükümlerine halel vermez.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Vekiller Heyeti salâhiyetlidir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin birinci bendi ile 57 nci maddesininII, III, IV ve V nci bentlerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/83)

B. M. M. Reisliğine

Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 ve 57 nci maddelerinin tadiline ait kanun teklifimi mucip sebeplerine ait mazbatasiyle birlikte takdim ediyorum.

Kanunlaşması için gerekli komisyona havalesini derin bir hürmetle rica ederim.

Tokad Mebusu
A. Gürkan

MUCİP SEBEPLER

Yeni iktidarın almış olduğu iktisadi tedbirler sayesinde milletin iştira kabiliyeti gittikçe artmakta, dün için gayet lüks sayılan medeni ihtiyaçlar bile bugün zaruri ihtiyaçlar arasında yer almaktadır. Bundan başka, nüfusumuzun dörtte üçünü teşkil eden köylü vatandaşların vaktiyle mahrumiyet içinde kıvrandığı, hassaten kendilerinin istihsal ettiği maddelerin pek çoğunu yine kendilerinin istihlâk etmeye başladıkları ve bundan ötürü de yerli maddelerimizde bile fiyat tereffüünün husule geldiği aşikâr bir vâkıadır.

İthal mallarına gelince :

Memleketimizin yeni baştan inşa halinde bulunduğu ve bu sebeple birhayli fabrika aksamı veya makinenin ithaline zaruret hâsıl olduğu ve bu vaziyet ise ihracatımızın çok üstünde bir durum arz ettiği inkâr kabul etmez bir hakikattir. İşte ithalât ile ihracat arasında aleyhimize olmak üzere husule gelen bu fark, hükümeti haklı olarak bâzı tahditlere sevk etmekte ve bu sebeple vücuda gelen nedret dolayısiyle ayrıca ithal emtiasına da keza fahiş bir fiyat tereffüü vesilesi doğmaktadır.

Yukarda arz edilen sebepleri fırsat bilen bâzı açıkgöz, nasıl ve hangi yoldan olursa olsun mutlaka kazanmak prensibini benimsiyen bâzı tüccarları görüyoruz ki ihtikâr yollarına sapıyorlar. Gerçi bâzı iktisadi ve kanuni tedbirler almak suretiyle bu kabîl tüccarlarla mücadele edilmekte ise de kâfi miktarda muvaffak olunamadığına maalesef şahidolmaktayız. Esasen bugünkü mevzuatımızda yer almış bulunan kanuni müeyyidelerin kazanç nispetlerinin çok dununda kalmış bulunması ve ayrıca, istihlâke tekabül edecek istihsal seviyesine de ulaşmadıkça halkı muhtekirin hain pençesinden kurtarmak mümkün olmıyacaktır.

Bu vaziyet karşısında alınacak başlıca tedbir, kanuni müeyyideleri muhtekiri korkutacak şekilde artırmak olabilir. Millî Korunma Kanununun tadilini istediğim maddeleri birkaç defa belki de bu mülâhaza ile tadil edilmiştir. Fakat ne fayda ki bu kanunun 31 nci maddesi aksine fiyatların yükselmesine değil inmesine mâni olacak şekilde tedvin edilmiştir.

31 nci maddenin 1 nci bendine eklenen bir fıkrada fiyat tesbiti ticaret ve sanayi ve esnaf odalariyle belediyelere terk ediliyor. Bundan başka kâr hadlerinin tesbitinde bu müesseselere âzami bir had dahi kabul edilmemiştir.

Bir defa bu üç müessesenin bütün üyeleri değilse en az % 95 i ticaretle iştigal edenlerdendir. Bunlara fiyat tesbiti yaptırılınca hiç olmazsa âzami bir had kabul etmek zarureti vardır. Bu tedbir alınmadıkça ne kontroldan ve ne de gazetelere sık sık beyanat vermekten hiçbir fayda beklenemez.

Bu kanunun tadillerinde ihtikârın tesbit edilen kısmiyle elde edilen menfaatin hafif veya çok hafif olup olmadığı noktasında ısrar edilegelmiştir. Bu doğru olamaz. İhtikârın binefsihi kendisini değil, asıl muhtekirin durumunu nazara almak lâzımdır. Bir milyon lira sermaye ile çalışan bir mağazadan fâhiş fiyatla bir çift çorap alanın ihbarı veya sair sebeple cürmümeşhut yapılınca pek tabiî ki mahkeme, elde edilen cüzi menfaati nazara alacak ve ona göre cezanın en hafifini (15 gün) tâyin edecektir. Nitekim yakalanan birkaç tüccara verilen ceza bundan ibaret kalmış bulunmak-

tadır. Buna ceza demek muhtekiri güldürmekten başka bir söz değildir.

Muhtekiri en çok korkutacak ceza emvalini elinden almaktır. Diğer taraftan bu müeyyidelerin iyice işlemesi için de muhbire % nispetiyle bir ikramiye vermenin kanunu işletmek bakımından çok yerinde olacağı kanaatindeyim.

Mâruz sebeplere binaen işbu tadil teklifimi sunuyorum.

TOKAD MEBUSU AHMET GÜRKAN'IN TEKLİFİ

Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin birinci bendiyle 57 nci maddesinin 2, 3, 4 ve 5 nci bentlerinin tadiline ait Kanun

BİRİNCİ MADDE — Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin birinci bendiyle, 57 nci maddesinin 2, 3, 4 ve 5 nci bentleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

İKİNCİ MADDE —

Madde 31. — I - Hükümet, dâhilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiyatlarını maliyet unsurlariyle bu maliyete zammedilebilecek âzami kâr hadlerini ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebileceği gibi, komüsyon, nakliye ve nakliye komüsyonu, tellâliye, simsariye gibi ücretlerin ve bir hizmet ve sanat veya emek karşılığında alınacak sair ücretlerin âzami miktarını tâyin edebilir.

Hükümet bu fıkrada yazılı ücretlerin âzami miktarlarını belediye, ticaret ve sanayi ve esnaf odalarına ayrıca da tesbit ettirebilir.

Tesbit edilen kâr hadlerinin mecmuu, kaç el değiştirirse değiştirsin % 45 i geçemez.

ÜÇÜNCÜ MADDE —

Madde 57. — II - Yukarıki bentte yazılı hal haricinde 32 nci maddedeki suçlarla 31 nci maddenin 2 ve 3 ncü bentlerinde yazılı suçları işliyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar, 10 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 5 seneden 15 seneye kadar ağır hapse mahkûm edilirler.

Bu bentteki suçları işliyenler, ithalâtçı, ihracatçı, toptancı veya yarı toptancılardan veya bunların hısım, akrabası veyahut da ücretli kimselerinden ise nakdî ceza yerine failin menkul ve gayrimenkullerinin müsaderesine hükmolunur.

III - İkinci bentte yazılı suçlar, parakendeci veya sanat erbabı tarafından veya bunların hısım, akrabalrı veyahut da ücretlileri tarafından işlenirse fail hakkında ticari ve sınai emvalinin müsaderesiyle birlikte 2 seneden 5 seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Bu bentte yazılı cezalarla mahkûm olanların aynı suçu tekrar işlemeleri halinde ikinci bentte yazılı cezalar tatbik olunur.

IV - İkinci bentte yazılı cezaları müstelzim suçları işliyenler şehir içi seyyar satıcılar veya bunların hısım, akraba veya ücretlileri tarafından işlenirse 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte fail hakkında 6 aydan iki seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

V - 31 nci maddenin 2 ve 3 ncü bentleriyle 32 nci maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdut olan köy bakkalları ve bunlara mümasil satıcılar veya küçük tellâllar tarafından işlenirse fail hakkında bir aydan 6 aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu maddenin 2, 3, 4 ve 5 nci bentleriyle verilen hükümlerle tahsil olunan nakdî cezanın ve mağsup malların muhammen kıymet veya bedellerinin % 25 i muhbir lehine hükmolunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değiştirilen 57 nci maddesiyle 4648 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 ncu maddelerinin tadili hakkında kanun teklifi (2/155)

25 . VII . 1955

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 20 . VI . 1946 gün ve 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 57 nci maddesiyle 11 . VIII . 1944 tarih ve 4648 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 ncu maddelerinin tadiline dair hazırladığım kanun teklifim ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasına müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Afyon Karahisar Mebusu
K. Özçoban

ESBABI MUCİBE

18 . I . 1940 tarihinde kabul edilen 3780 sayılı Millî Korunma Kanunu her ne kadar fevkalâde ahvalde tatbik edilmek üzere çıkarılmış ise de fevkalâde hallerin mündefi olmasına rağmen İkinci Cihan Harbi fırsatlarının verdiği bir ihtiyatla karaborsacı adını alan kötü bir zümrenin gayrimeşru yollardan menfaat temini maksadiyle ticaret âleminde mühim roller oynıyarak bilhassa müstehlik zümreyi tahammülü güç durumlara düşürdüğünü kabul etmek lâzımdır. Bu sebepledir ki kifayetsiz görülen kanun maddeleri zaman zaman değiştirilmiştir.

1950 den sonra memlekette umumi bir kalkınma müşahede edilmiş ve bilhassa zirai sahada alınan tedbirler muvaffak olmuş ve istihsalin genişlemesine muvazi olarak büyük bir müstehlik kitlesi meydana getirmiştir.

Aynı zamanda geniş çapta yatırımlarla memleketimizde yapılmakta olan muazzam tesisler ithal malları listesini şayanı hayret bir şekilde kabartmıştır. Gerek müstehlik kitlenin çoğalmasiyle yerli ve ithal mallarının istihlâkinin artması, gerekse girişilen büyük işlerin muazzam miktarda ithal malına ihtiyaç hissettirmesi yüzünden yerli ve ithal malları ihtiyacı karşılıyamaz hale gelmiştir.

Yıllardan beri uyuşmuş görülen karaborsa yılanı maalesef bu durumu sezmiş olacak ki son aylarda pervasızca baş kaldırmış, en zaruri ihtiyaç maddelerinden başlıyarak bütün mallar üzerinde ihtikâr yoliyle milletimizi tazyika yeltenmiştir.

Köylü, kasabalı ve şehirli ile ve nihayet büyük ticaret merkezlerindeki alâkalı ticaret erbabiyle yaptığımız temaslar halen yürürlükte olan kanunun 57 nci maddesindeki cezai hükümlerin kifayetsiz olduğu kanaatini vermiştir. Muazzam mal stokları yapan karaborsacılardan bir çoğunun beyanname vermediği hususundaki kuvvetli tahminlerimizi zaman ve fiiliyat ispat edecektir. Ankara'ya 80, İstanbul'a 25 aded otomobil lâstiğinin tahsis edildiği şu günlerde beyannameler veya aramalar sonunda 30 binden fazla lâstik mevcudolduğu öğrenilmiştir ki bu hal bizi pervasızlığın sebepleri üzerinde dikkatle durmaya sevk eder.

İhtikârın âzami cezası üç yıldan başladığına göre maalesef birçok muvazaalı yollardan fakir ve cahil kimseler adına yapılan satışlarla milyonlarca vurgun vuran muhtekir farzımuhal mahkûm olsa bile milyonlarca liralık servetin bahşettiği rehavetle rahat rahat bu kısa zamanı geçirmekte ve neticede asla hakkı ve lâyıkı olmadığı milyonlariyle müreffeh bir hayata başlamakta, alın - teri ile kazanmadığı içindir ki bir otomabili yüz bin liraya almaktan, en lüzumsuz yerlere binlerce ve on binlerce lirayı harcamaktan çekinmiyerek emsaline karşı çok fena örnek olmaktadır.

Vurguncu cezalardan korkmamaktadır. Cezalar az gelmektedir. Suni bir darlık husule getirerek şekeri üç dört liraya satmak suretiyle karaborsaya intikal ettiren bu mikroplar yüz binlerce hastayı şekersiz birakmaktan ve on binlerce vatandaşın hakkını yemekten geri kalmamış, onlara merhamet etmemiştir.

Para hırsı ile vicdanlarını perdelemiş olan bu insanlar menfaati uğruna vatandaşını, milletini düşünmüyor, ölümüne dahi razı oluyor. Malî ve iktisadi düzenimizin bozulmasını hoş görüyor, bu hareketiyle milletine karşı ihanet ediyor demektir. Şu halde bu şenaat erbabına acımamak, hainliğinin cezasını lâyıkiyle vermek lâzımdır. Bu ceza ise ancak ölüm olabilir.

Yukardaki düşünce iledir ki, malları gizlemeyi satıştan imtina etmeyi ve buna mümasil fiillerde bulunmayı yasak eden 31 nci madde ile keza piyasada darlık, fiyatlarda yükseklik yaratmayı ve diğer malın satınalınmasını şart koşarak satış yapmayı velhasıl karaborsa denilen hareketlerde bulunmayı meneden 32 nci maddedeki fiillerin mürtekiplerine ölüm cezası verilmesini muvafık bulduk. Ayrıca bu suçların faillerini kurtarmaya veya suçları kapatmaya çalışmak suretiyle vazifelerini kötüye kullanan memur, müstahdem ve kanunun memur telâkki ettiği kimselere de aynı cezaların kesilmesini, ayrıca suçların meydana çıkarılması için ihbar edenlere fazlaca ikramiye verilmesini esas olarak ele aldık. Bir de ticaret kasdiyle fazla fiyatla mal alan tüccarların tecziyerini de derpiş eyledik.

Teklifimizin dayandığı prensipler şunlardır :

1. Muhtekiri yaşatmamak,
2. Muhtekirden ticaret kasdiyle ve yüksek fiyatla mal alan veya vâkıf olduğu bu suçları ihbar etmiyen ticaret erbabını da cezalandırmak,
3. Muhtekirleri kurtarmak veya suçları kapatmaya çalışmak suretiyle vazifelerini kötüye kullanan memurlara da aynı şekilde ağır cezalar vermek,
4. Bu suçları meydana çıkarmak için muhbirlere ve memurlara büyük miktarda ikramiye vermek.

Hafif, pek hafif, tüccar, köy ve mahalle bakkalı, küçük tacir, esnaf ve tellallar gibi tefriklerle suçluların tasnifini doğru bulmadığımızdan 57 nci maddedeki bu tasnifi terk ederek yalnız kasdi cürmiyi ele aldık ve ona göre ceza tertibettik. Bu tertip, doğan zararın veya temin veya temini kasdolunan menfaatin miktarına göre ayarlanmıştır. Bu sebepledir ki, 57 nci maddenin bir numaralı bendinde yazılı ceza kaldırılarak yerine ölüm cezası konulmuştur.

II numaralı bentteki hükümler kaldırılarak hafif tâbir yerine (doğan zarar veya elde edilen veya edilmesi kasdolunan gayrimuhik menfaat miktarı bin lirayı geçmediği takdirde) unsurları konmuş ve eskisinden daha şiddetli ağır para ve ağır hapis cezaları verilmesi düşünülmüştür.

III ncü bent ise ihtikâr mevzuunun 100 lirayı geçmiyen kısımlarına taallûk eder ki, müeyyidesi bin liradan beş bin liraya kadar ağır para ve bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis cezalarıdır.

IV ncü bent muhteviyatı yukardaki sebeplerden dolayı kaldırılarak çok şiddetli müsaderelere dair hükümler konmuştur.

V nci bende yeni hükümler vaz'edilmiştir. Ticaret kasdiyle bilerek fazla fiyatla mal alan veya her ne suretle olursa olsun meslekinin icabı vâkıf olduğu suçları ihbar etmiyen ticaret erbabına ceza verilmesini derpiş etmektedir. Bu cezalar I, II ve III ncü bentlerdeki suçlara göre ayarlanmıştır.

VI ncı bent aynen ipka edilmiştir. VII nci bentteki cezalar artırılmış, VIII nci bentteki cezalar teşdidedilerek hafif, pek hafif gibi tasnifler kaldırılmıştır.

IX ncu bentteki ceza artırılmış, X ncu bentte ise yepyeni bir veçhe verilmiştir. XI nci bent ipka edilmiş ise de müeyyideleri şiddetlendirilmiştir.

İstinadettiğimiz esaslardan ikincisi memurların hareketlerine taallûk eder. Yürürlükteki 64 ncü maddenin birinci fıkrası aynen ipka edilmiş fakat, yeni bir bent ilâvesiyle memurların suçları kapatmak ve suçluları kurtarmak kasdına mâtuf hareketlerini de idama kadar ağır cezalarla önlemeyi hedef tutmuştur.

Dayandığımız esaslardan diğeri ise suçluların meydana çıkarılması için muhbirlere cesaret ve ikramiye verilmesi prensibidir. Filhakika 69 ncu maddede bu hususta hükümler mevcut ise de bu maddenin asla işlemediği ve lüzumlu faydanın sağlanamadığı anlaşılmıştır. Zira bu maddede vadedilen ikramiyenin verilmesi ihtiyaridir.

Biz bu maddedeki ikramiyenin mutlak surette verilmesini ve miktarının da yüzde kırktan aşağı

olmamasını düşünerek maddeyi ona göre hazırlamış bulunuyoruz. Keza memurlara da ikramiye verilmesi hususundaki düşünceyi yerinde bulduk.

Velhasıl memleket iktisadiyatını kemiren ve büyük kütleye ıstırap veren bir derdin devasını cezaların artırılmasında, suçluların meydana çıkarılarak acımadan teçziye edilmesinde bulduk.

Kanaatimce bu teklifimizin kabulü suçun azalmasına yardım edecektir.

Bu düşünce ile hazırlanan teklifim yukardaki mucip sebeplere dayanılarak sunulmuştur.

AFYON KARAHİSAR MEBUSU KEMAL ÖZÇOBAN'IN TEKLİFİ

Millî Korunma Kanununun 57, 64 ve 69 ncu maddeelrinin tadiline dair kanun teklifi

MADDE 1. — Millî Korunma Kanununun 4945 numaralı Kanunla muaddel 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 57. — I - 32 nci maddedeki suçlarla 31 nci maddenin 2 ve 3 ncü bentlerinde yazılı suçları işliyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında idam cezası verilir.

II - Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre bin lirayı geçmiyorsa 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 5 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Ve hapis müddeti kadar dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve aynı müddet kadar suçlunun ticaretten men'ine hükmolunur.

Bu bentteki cürümlerin tekerrürü halinde birinci bentte yazılı ceza tatbik edilir.

III - Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre yüz lirayı geçmediği takdirde 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte bir yıldan 3 yıla kadar ağır hapis cezası verilir ve hapis müddeti kadar dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve aynı müddet kadar ticaretten men'ine hükmolunur.

Tekerrürü halinde ikinci bentteki cezalar verilir.

IV - Suçları sabit olanlardan :

A) Bu maddenin birinci bendinde yazılı fiilleri işliyenlerin kendisine ait kıymetli evrak, para, menkul ve gayrimenkul malları ile karısı, usul veya füruunun meşru olarak iktisabettiklerini ispat edemedikleri para, kıymetli evrak, menkul ve gayrimenkul mallarının kâffesi müsadere olunur.

B) II nci bentte yazılı fiilleri irtikâbedenlerin ticarethane veya sair yerlerdeki bilcümle ticaret emtia ve malzemesi müsadere olunur.

C) Üçüncü bentteki suçları işliyenlerin suçun mevzuunu teşkil eden malları ile aynı cinsten mevcut bakıyeleri, tamamının da müsaderesine hükmolunur.

V - Birinci maddedeki suçu işliyenlerden ticaret kasdı ve müşteri sıfatiyle fazla fiyatla mal alan veya her ne suretle olursa olsun mesleki icabı bu suçlara vâkıf olan esnaf ve tüccarlardan :

a) Birinci bentteki suçları ihbar etmiyenlerin 5 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile birlikte bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis cezasına ve o kadar müddetle ticarethanesinin kapatılmasına ve kendisinin ticaretten men'ine,

b) İkinci bentteki suçları ihbar etmiyenlerin bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para ve altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile birlikte o kadar ticarethanelerinin kapatılmasına ve aynı müddet kadar ticaretten menilerine,

C) Üçüncü bentte yazılı suçları ihbar etmiyenlerin yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para ve bir aydan bir yıla kadar hapis cezasiyle birlikte o kadar müddet ticarethanelerinin kapatılmasına ve aynı müddet kadar ticaretten menilerine hükmolunur.

Bu bentte yazılı cürümlerin mükerrirlerine iki kat ceza verilir.

VI - 31 ve 32 nci maddelerde yazılı suçları işliyenlere müşteri tarafından bir para ödenmişse talebedildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade ve mal zaptolunur. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmişse nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan ve nümune alınması mümkün olmıyanların evsafı derhal bilir kişilere tesbit ettirildikten sonra müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talebedilen bedeli henüz ödenmemişse müşteriden, ödenmişse suçludan alınır. Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmıyan yerlerde malsandığına emaneten teslim olunur. Yargılama sonunda, satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark re'sen müşteriye geriverilir ve artanı müsadere olunur. Satıcı beraet ettiği takdirde bankaya veya malsandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.

VII - 31 nci maddenin 6 ncı bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 bin liraya kadar ağır para ve altı aydan iki seneye kadar hapis cezalariyle birlikte altı aydan aşağı olmamak üzere ticarethanesinin kapatılmasına ve o kadar müddet ticaretten menine hükmolunur ve tekerrürü halinde bu bentte yazılı cezalar iki kat olarak verilir.

VIII - 31 nci maddenin 4 ncü bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 2 bin liradan 10 bin liraya kadar ağır para ve bir yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezaları ile birlikte bir yıldan şağı olmamak üzere ticarethanesinin kapatılmasına ve o kadar müddet ticaretten menine hükmolunur. Tekerrürü halinde ceza iki kat olarak verilir.

IX - 31 nci maddenin 5 nci bendinde yazılı mecburiyete riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrürü halinde bu cezanın âzami haddi verilir.

X - 31 nci maddenin 7 nci bendinde yazılı etiket ve fiyat listesi koymak mecburiyetine riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 6 aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde 2 kat ceza verilir.

XI - Yukardaki bentlerde yazılı ticaretten meni ile dükkân, mağaza ve ticarethanelerin kapatılması cezası, bu dükkân, mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez. Bu takdirde ağır para cezası bir misli artırılır.

MADDE 2. — Millî Korunma Kanununun muaddel 64 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 64. — I - Bu kanuna taallûk eden işlerde vazife ve salâhiyetlerini suiistimal edenler veya bu suretle diğer bir suç işliyenler ve vazifede ihmal ve terahide bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda muayyen olan cezalar 5 kat olarak hükmolunur.

II - Bu hareketler 57 nci maddenin 1 nci 2 nci veya 3 ncü bentlerinde yazılı suçları işliyenleri kurtarmaya ve suçu kapatmaya mâtuf ise faili asli ile birlikte o bentlerdeki cezalarla tecziye edilir.

III - Memur ve müstahdemlerin bu kanunun tatbiki dolayısiyle işledikleri suçlardan veya bu kanunun tatbikiyle mükellef makam ve mahkemelerin emir ve taleplerini ve bu kanunla kendilerine mevdu takip ve tahkik vazifelerini ihmal veya suiistimal etmelerinden dolayı haklarında yapılacak cezai takiplerde Memurin Muhakematına dair Kanun hükümleri tatbik olunmaz.

Vali ve vali muavinleri, kaymakamlar ve belediye reisleri ve heyet halinde ittihaz ettikleri kararlardan dolayı belediye daimî encümen âzaları ve merkezin emriyle tahkik ve teftiş için gönderilenler 2 nci fıkra hükmünden müstesnadır.

IV - Millî Korunma Kanununa taallûk eden işlerde, iktisadi devlet teşekkül ve müesseselerinin idare ve murakabe uzuvları ile memur ve müstahdemleri ve bu kanuna göre vazifelendirilen hususi hukuk hükümlerine tâbi müesseselerin memur ve müstahdemleriyle bu müesseselerden hükmi şahsiyeti haiz olanların idare ve murakabe uzuvları, hakiki şahıslara aidolanlarının sahipleri ve müdürleri devlet memuru gibi cezalandırılır.

MADDE 3. — Millî Korunma Kanununun 69 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 69. — I - Bu kanunun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler

hakkında kaza mercilerinden tehiri icra, tedbiri ihtiyati, kararları verilemez.

II - Bu kanunun tatbikına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan mâdut olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur.

III - Bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müspet delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda yazılı esaslar dairesinde ikramiye verilir :

Muhbire ikramiye verilebilmesi için ihbarın, suç delillerinin de elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbar mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasiyle müsadere olunan malların satış kıymetinin yüzde kırkından aşağı ve yüzde 50 sinden fazla olamaz.

İkramiye hüküm katîleştikten sonra para cezasının tahsili ve müsadere olunan malların satışını mütaakıp verilir.

Suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sebk ettiği tahkikatla sabit olan memurlar da yüzde 10 u geçmemek üzere bu ikramiyeden istifade ettirilir.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek kasdiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misli olarak hükmolunur ve bu kabîl suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılınan mahkemelerde görülür.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat Encümen
Esas No. 1/386,2/30,2/83,2/155
Karar No. 2

27 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair olan kanun lâyihası ile, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın aynı kanunun 4945 sayılı Kanunla tadil olunan 31 nci maddesinin 1 nci bendi ile 57 nci maddesinin 2, 3, 4 ve 5 nci bentlerinin, Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın yine bu kanunun 4945 numaralı Kanunla değiştirilen 57 nci maddesi ile 4648 sayılı Kanunla tadil edilmiş bulunan 64 ve 69 ncu maddelerinin yeniden değiştirilmesi, Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun «Zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii» hakkındaki kanun teklifleri Yüksek Meclis Umumi Heyetinin karariyle Muvakkat Encümenimize tevdi edilmiştir.

Encümenimiz yaptığı içtimalarda, Millî Korunma Kanununun 15 senelik tatbikatında bugüne kadar müşahede olunan aksaklıklarla, bu kanundan beklenilen randımanın tam mânasiyle alınmamasını intaceden diğer âmiller üzerinde hassasiyetle durmuş, ilgili bakanlıklar temsilcilerinin bu konuya mütaallik açıklamalarını da dinliyerek hayati önemi aşikâr olan kanun lâyiha ve teklifleri üzerinde geniş görüşmelerde bulunmuştur.

24 Kânunusani 1940 tarihinden beri yürürlükte olan ve muhtelif zamanlarda tadilâta uğramış bulunan Millî Korunma Kanununun bugün yeniden ele alınmasını zaruri kılan sebeplerin başında, hiç şüphe yokki; kalkınan Türkiye'mizde son seneler zarfında istihlâk gücünün artmasından doğan müşkülleri bertaraf etmek, gerek hariçten ithal olunan ve gerekse memleket dâhilinde imal ve istihsal edilen ve müstehlik halkın şiddetle muhtacolduğu maddelerin kanunun boşluklarından faydalanılmak suretiyle istifçilik ve karaborsacılık gibi tamamen karanlık yollardan yürünerek müstehlik kütlenin zararına kısa bir zamanda muazzam servet edinmek istiyenlere karşı âmme vicdanında haklı olarak tepki uyandıran hâdiseleri önlemek ve muhtekirlerin lâyık oldukları cezaya çarptırılmalarını temin etmek, gelmektedir.

A) Kanun lâyiha ve teklifleriyle istihdaf olunan bu gayenin bir an önce tahakkuk ettirilebilmesini sağlamak için Millî Korunma Kanununun tatbikatında şimdiye kadar tesbit olunan boşluklar aşağıda madde halinde yazılı olduğu veçhile, kapatılmıştır.

I - Türkiye'de satışa arz olunan bütün malların üzerine etiket konulması ve bunlara maliyet fiyatının doğru olarak yazılması mecburi tutularak kâr hadleri veya âzami fiyat tahdidine tâbi olmıyan malların dahi pazarlık mevzuu teşkil etmeden satılması hususu müeyyide altına alınmış ve bu suretle müstehlikin her an satıcı üzerindeki mânevi tazyik ve kontrol imkânı sağlanmıştır.

II - Defter ve vesaikın kaçırılmamasını teminen murakabe teşkilâtı tarafından talebedildiği anda, fatura ve vesaikın ibraz mecburiyeti müeyyide altına alınmış, imtina halinde murakabe personellerine, failin, iş yeri ve iş yeri ile alâkalı mahallerini kapatma yetkisi tanınmış, bu defter ve vesikalar bir ay zarfında mahkemeye tevdi edilmediği takdirde ticari yerlerinin tasfiyesi hükmü de vaz'edilmiştir.

III - Murakabe nizamının tesisini temin bakımından, belediyelere yalnız âzami fiyat tâyini veya narh tesbiti vazifesi değil, aynı zamanda; bâzı mallara hususiyet ve cinslerine göre âzami fiyat tâyini mümkün olmadığı zaman, kâr haddi tesbiti imkânı sağlanmakla beraber bugüne kadar getirilen tarifeleri tasdik etmekten ibaret olan belediye salâhiyetleri, bu tarifelerin alâkalı meslek teşekkülleriyle de istişare edilerek re'sen tanzim ve tasdik etmek şeklinde tevsi edilmiştir.

IV - Murakabenin müessiriyetini temin etmek maksadiyle vazifeli memurlara arama ve zabit salâhiyeti tanınmak suretiyle suç delillerinin imhasına meydan vermiyecek süratli bir kontrol sistemi ihdas edilmiştir.

V - İhbar müessesesine lâyık olduğu önem verilmiş ve muhbirin emniyetini temin bakımından

hüviyetinin gizli tutulması esası kabul edilmiştir. Mahkemelerce hükme bağlanacak ikramiye nispetleri araştırılmış, diğer taraftan suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni eden muhbirlerle şantajcılar hakkında ağır müeyyideler konulmuştur.

VI - Millî Korunma Kanununa muhalefet halinde verilecek cezaların müessiriyeti dâvaların kısa bir müddet içinde intacına bağlı bulunduğu hakikatı göz önünde tutularak bu kabîl suçlar meşhut suç addolunmuş ve yalnız bu dâvaları görmek vazifesiyle yetkili ihtısas mahkemeleri teşkili kabul edilmiştir.

VII - Bir emek veya muayyen bir malzeme ve emek şeklinde piyasaya arz edilen hizmetler için 31 nci madde ile valilere, belediye, ticaret ve sanayi odalarına fiyat ve cüret tesbiti ve tarife yapılması salâhiyeti tanınmıştır.

VIII - 31 nci maddenin 2, 3, 8, 9 ncu bentleriyle 32 nci maddede yazılı suçların müeyyidesini teşkil eden 57 nci maddenin 1, 2 nci bentlerinde yazılı cezalarla mahkûm olanların, ticari faaliyetleriyle ilgili mallarının 3 ncü şahısların haklarını da himaye edecek şekilde, İcra ve İflâs Kanununun 209 ncu ve mütaakıp maddeleri hükümlerine tevfikan tasfiyesi ile bakıyelerinin müsaderesi kabul edilmiştir.

IX - 57 nci maddede yazılı suçların ağırlığı ve iktisadi sahada yarattığı tesirler dikkat nazara alınarak, maznunların tevkifleri halinde bunların ticaret yerlerinde mevcut ve piyasada darlığı hissedilen mallarının mahkemece tâyin edilecek memur marifetiyle tasfiyesi hükmü vaz'edilmiştir.

X - 63 ncü maddedeki teşhire mütaallik müeyyide genişletilerek ağır suçlarda radyo ile de ilân keyfiyeti kabul edilmiştir.

XI - 57 nci maddenin bir ve ikinci bentleriyle 59 ncu maddenin 6 ncı bendinde yazılı suçların vehameti göz önüne alınarak tevkif mecburiyeti vaz'olunmuştur.

XII - 68 nci madde ile Millî Korunma mahkemelerince hükmolunan altı aya kadar hapis ve 2 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallûk eden hükümler katî olup Temyiz edilemiyeceği prensibi kabul edilmiştir.

XIII - Gerek kontrol ve murakabe teşkilâtiyle, mahkeme masraflarını karşılamak ve gerekse el koyma, stok yapma, mevcut veya yeniden kurulacak teşekküllere iktisadi müdahale ve tanzim vazifeleri verebilmek için Millî Korunma Kanununun 43 ncü maddesiyle evvelce tahsis edilmiş olan yüz milyon liralık had, iki yüz elli milyon liraya iblâğ edilmiştir.

B) Kanun lâyiha ve teklifleri üzerinde encümenimizce yapılan çıkarmalarla değişiklikler ve ilâveler ve bunların mucip sebepleri :

I - Lâyihanın 31 nci maddesinin 7 nci bendinin 3 ncü ve 59 ncu maddesinin 7 nci bendinin 3 ncü fıkraları, esasen bunlara mütenazır yeni hükümler getirilmiş olması hasebiyle tamamen çıkarılmıştır.

II - İstifçilik yoliyle karaborsaya müsait durumları yaratmak ve bu suretle gayrimeşru menfaatler sağlamak temayülünde bulunanlara karşı şiddetli müeyyideler koymakta faide mülâhaza edildiği için 31, 43, 53 54, 55, 56, 57, 58, 59, 65, 69 ncu maddelerin cezaları daha ziyade şitddetlendirilmiştir.

III - Bâzı malları imal etmemek tehdidi ile fiyat artırılması yolunun kapatılması maksadiyle 31 nci maddenin ikinci bendine bir fıkra ilâve edilmiştir.

IV - Zirai istihsalin fiyat kontrolünü sağlamak maksadiyle 31 nci maddeye 5 nci bent eklenmiştir.

V - İthalât mallarının salim yollardan müstehlike intikalini temin etmek ve alelûmum malların zincirleme satışlarla fiyatlarının artmasına mâni olmak maksadiyle ithalâtçı, toptancı ve perakendeciler arasındaki ticari münasebetlerin tahdidi prensipi, 31 nci maddeye eklenen 8 nci bentle kabul edilmiş ve ikinci fıkra ile de Hükümete verilen salâhiyetle bu tahdidattan doğabilecek bâzı mahzurların önlenmesi imkânı sağlanmıştır.

VI - İthal mallarının, ithalâtçı, toptancı ve perakendeci kâr hadlerinin ayrı, ayrı tahdit ve tesbiti prensibi 31 nci maddeye eklenen 9 ncu bentle kabul edilmiş ve ancak Hükümete, icabında bâzı ithal mallarını bu tahdidin dışına çıkarmak yetkisi tanınmış, ayrıca yine bu bentle imal veya istihsal edilen mallar için dahi tesbit edilen kâr hadlerini tatbik etmek salâhiyeti verilmiştir.

VII - Tevziat ve teşkilât masraflariyle tevzi işlerinde çalıştırılacaklara ikramiye veya fazla mesai ücreti verilmesini temin bakımından, tevzie tâbi mallardan satış bedellerinin yüzde ikisini

alabilmek salâhiyeti lâyihanın 43 ncü maddesine eklenen bir bentle Hükümete tanınmıştır.

Netice : Lâyihanın Yüksek Meclisin tasvibine mazhar olması halinde piyasada görülen gayrimeşru fiyat yükselmelerinin önlenebileceğine ve getirilen adaletli hükümlerin alıcı ve satıcının karşılıklı ve meşru menfaatlerini sağlamakta âmil olacağına kanaat getirmiş bulunmaktayız.

Tercihan ve müstacelen görüşülmek kararıyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Muvakkat En. Reisi
Sivas
E. Damalı
Kâtip
Çoruh
Taraftarım, bâzı hususların ilâvesi için söz hakkım mahfuzdur
H. Çeltikcioğlu

M. M.
Samsun
E. Anıt
Amasya
Söz hakkım mahfuzdur
M. Zeren

Ankara
Taraftarım. Bâzı maddeler için söz hakkım mahfuzdur
H. Bulgurlu
Aydın
N. Geveci
Çoruh
M. Ünal
(İmzada bulunamadı)
Kocaeli
Söz hakkım mahfuz
S. Yalım
Malatya
Birçok hususlara muhalifim, tamamiyle mutabık değilim
N. Ocakcıoğlu

Ankara
N. İnanç
(İmzada bulunamadı)
Bursa
Söz hakkım mahfuz kalmak şartiyle
M. Erdener
Kastamonu
S. Çağlar
Konya
M. Güzelkılınç
(İmzada bulunamadı)
Zonguldak
N. Kirişcioğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Korunma Kanununun 31, 43, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 65, 66, 69 ncu maddeleriyle 36 ncı maddesinin III ncü ve 68 nci maddesinin V nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 31. — 1. Hükümet, dâhilde lüzum gördüğü maddelerin maliyet unsurlarını, bu maliyete zammedilebilecek âzami kâr hadlerini veya âzami fiyatlarını ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebileceği gibi komüsyon, nakliye ve nakliye komüsyonu, tellâliye, simsariye gibi ücretlerin ve bir hizmet veya sanat veya emek karşılığında alınacak sair ücretleri ve bilûmum fiyat ve ücret tarifelerini tâyin edebilir ve muayyen kanunlara göre tutulması icabeden defterlerden başka lüzumlu göreceği defterleri tutmaya tüccar, esnaf ve sair alâkalıları mecbur kılabilir.

Hükümet yukardaki fıkrada yazılı fiyat, kâr haddi, maliyet unsuru, bir hizmet veya sanat veya emek karşılığı alınacak ücretler veya fiyat ve ücret tarifelerinin tesbitini belediyeye, ticaret ve sanayi odalarına ve belediyesi olmıyan yerler için valilere yaptırabilir.

II - A) Bu suretle tesbit olunan kâr hadleri veya fiyatlar veya ücretler yahut tarifeler fevkında veya cins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arz olunması veya ücret istenmesi veyahut alınması veya satışa arz edilen bütün maddelerin maliyet unsurlarının 1 nci bent mucibince tesbit edilen esaslar dışında hesaplanması yasaktır.

B) Fiyatları, kâr hadleri, ücretleri veya tarifeleri, cinsleri, nevileri ve vasıfları hükümetçe tâyin olunan veya belediye veya ticaret ve sanayi odalarına yahut valilere tesbit ettirilen malların haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi yahut tarifeye dâhil hususların haklı sebep olmaksızın ifasından imtina olunması yasaktır.

III - Belediye mevzuatı dışında kalan ve mahsus kanunları gereğince fiyatları hükümet-

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Korunma Kanununun 31, 43, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 65, 66, 69 ncu maddeleriyle 36 ncı maddesinin 3 ncü ve 68 nci maddesinin V nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu kanuna muvakkat bir madde ilâve edilmiştir.

Madde 31. — I) Hükümet, dâhilde lüzum gördüğü maddelerin maliyet unsurlarını, bu maliyete zammedilecek âzami kâr hadlerini veya âzami satış fiyatlarını ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebileceği gibi komüsyon, nakliye ve nakliye komüsyonu, tellâliye, simsariye gibi ücretlerin ve bir hizmet veya sanat veya emek karşılığında alınacak sair ücretleri ve bilûmum fiyat ve ücret tarifelerini tâyin edebilir ve muayyen kanunlara göre tutulması icabeden defterlerden başka lüzumlu göreceği defterleri tutmaya tüccar, esnaf ve sair alâkalıları mecbur kılabilir.

Hükümet yukardaki fıkrada yazılı fiyat, kâr haddi, maliyet unsuru, bir hizmet veya sanat veya emek karşılığı, alınacak ücretler veya fiyat ve ücret tarifelerinin tesbitini belediye, ticaret ve sanayi odalarına veya valilere yaptırabilir.

II - A) Bu suretle tesbit olunan kâr hadleri veya fiyatlar veya ücretler yahut tarifeler fevkında veya cins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arz olunması veya ücret istenmesi veyahut alınması veya satışa arz edilen bütün maddelerin maliyet unsurlarının 1 nci bent mucibince tesbit edilen esaslar dışında hesaplanması yasaktır.

İmal suretiyle satışa arz olunacak malların ve malzemenin imal edilmemesi veya imalinden imtina olunması veya imalâta yarıyan malzemenin verilmemesi, alınmaması veya bunların verilmesinden yahut alınmasından imtina olunması ve bunların kaçırılması imha edilmesi veya imale yaramaz, yahut imal mahallerinin kullanılmaz hale getirilmesi yasaktır.

B) Fiyatları, kâr hadleri, ücretleri veya tarifeleri, cinsleri, nevileri ve vasıfları hükümetçe tâyin olunan veya belediye veya ticaret ve sanayi odalarına yahut valilere tesbit ettirilen

Hü.

çe tesbit olunan bir malın bu fiyatlar üstünde satılması veya satışa arz edilmesi yasaktır. Belediyece fiyatları tesbit olunan maddeler hakkında da Hükümet bu fıkra hükmünü tatbika salâhiyetlidir. Hükümetçe böyle bir karar verilmedikçe belediyelerce fiyatları tesbit olunan maddeler hakkında belediye mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

IV - Hükümetçe müstahsıl, imalâtçı, ithalâtçı, toptancı, yarı toptancı ve perakendeci ve varsa mutavassıt hakiki ve hükmi şahıslar arasında yapılan tecari alım ve satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların, muayyen bir müddetle satanlar, satın alanlar ve varsa mutavassıtlar tarafından saklanması mecburi kılınabileceği gibi bu muamelelerde faturasız mal satın alınması menedilebilir.

Faturaların şekil ve muhteviyatı hükümetçe tesbit edilir.

V - Ne miktar alışverişlerde müşterinin isteği üzerine satıcı tarafından fatura verilmesinin mecburi olacağı hükümetçe tesbit olunur.

VI - Müstahsıl, imalâtçı, ithalâtçı, toptancı, yarı toptancı ve perakendeci hakiki ve hükmi şahıslar arasında yapılan ticari alım ve satım muamelelerinde bir malın mevcudu bulunmadığı veya istenilen miktarda verilemiyeceği satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti gösteren bir vesika istediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

Bu vesikanın şekli, muhteviyatı ve suretinin ne kadar müddetle saklanacağı hükümetçe tesbit edilebilir.

VII - Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satılmak üzere mal teşhir edilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arz edilen mallara veya aynı cinsten mal gruplarına cins, maliyet satış fiyatı ve lüzumlu görülecek sair malûmatı gösteren etiket konulması elverişli olmıyan hallerde etiket muhteviyatını havi listelerin herkesin görebileceği yerlere asılması mecburidir.

Etiket ve listelerin şekli ve muhteviyatı mahallî belediyelerce ve belediye teşkilâtı olmıyan yerler için valilerce tesbit ve ilân edilir.

Bu maddenin II nci ve III ncü bentlerinde yazılı maddeler dışında kalan malların da eti-

Muvakkat E.

malların haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi yahut tarifeye dâhil hususların haklı sebep olmaksızın ifasından imtina olunması yasaktır.

III - Belediye mevzuatı dışında kalan ve mahsus kanunları gereğince fiyatları hükümetçe tesbit olunan bir malın bu fiyatlar üstünde satılması veya satışa arz edilmesi yasaktır.

Belediyece fiyatları tesbit olunan maddeler hakkında da hükümet bu fıkra hükmünü uygulamaya yetkilidir. Hükümetçe böyle bir karar verilmedikçe belediyelerce fiyatları tesbit olunan maddeler hakkında belediye mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

IV - Hükümetçe imalâtçı, ithalâtçı, toptancı, yarı toptancı ve perakendeci hakiki veya hükmi şahıslar arasında yapılan ticari alım ve satım muamelelerinde fatura verilmesi ve alıcı tarafından fatura alınması ve bu faturaların saklanması mecburidir.

Zaruret halinde hükümetin tâyin edeceği mütemetler de bu fıkra hükmüne tâbidir.

Faturaların şekil ve muhteviyatı Hükümetçe tesbit edilir.

V - Zirai istihsal maddelerinden hangilerinin ne miktar ve kıymetten fatura mecburiyetine tâbi tutulacağı hükümetçe tesbit edilebilir.

VI - İmalâtçı, ithalâtçı, toptancı, yarı toptancı, ve perakendeci hakiki ve hükmi şahıslar arasında yapılan ticari alım ve satım muamelelerinde bir malın mevcudu bulunmadığı veya istenilen miktarda verilemiyeceği satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti gösteren bir vesika istediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

Bu vesikanın şekli, muhteviyatı ve suretinin ne kadar müddetle saklanacağı ve ne vüsatte ve hangi mevzularda zirai istihsal yapan müstahsılların bu bent hükümlerinden istisna edileceği hükümetçe tesbit edilir.

VII - Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satılmak üzere mal teşhir edilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arz edilen malları veya aynı cinsten mal gruplarına cins, maliyet, satış fiyatı ve lüzumlu görülecek sair malûmatı gösteren etiketin konul-

Hü.	Muvakkat E.
ketlerinde yazılı fiyatlar fevkında satılması haklı bir sebep olmaksızın satışından imtina olunması ve satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi yasaktır.	masi ve etiket konulması elverişli olmıyan hallerde etiket muhteviyatını havi listelerin herkesin görebileceği yerlere asılması mecburidir. Etiket ve listelerin şekil ve muhteviyatı mahallî belediyelerce ve belediye teşkilâtı olmıyan yerler için valilerce tesbit ve ilân edilir. VIII - İthalâtçılık ile toptancılık veya perakendecilik ve alelûmum toptancılıkla perakendecilik hiçbir suretle aynı şahıs uhdesinde birleşemez. Ancak maddenin veya satış hususiyetinin zaruri kıldığı hallere munhasır olmak üzere hükümet bâzı müessese veya malları yukardaki fıkra hükmünden istisna edebilir. IX - Hükümet hilâfına karar vermedikçe ithalâtçı kârı % 20 yi ve alelûmum toptancı kârları yekûnu % 10 nu, perakendeci kârı % 25 şi geçemiyeceği gibi ithalâtçı veya perakendeciler yekdiğerinin kârlarını alamazlar. Hükümet lüzum gördüğü hallerde bâzı malların imalâtcı veya müstahsılını yukardaki fıkra hükmüne tevfikan kâr hadlerine tâbi tutabilir.
Madde 36. — III - Hükümet lüzum gördüğü takdirde kara ve deniz nakil vasıtalarını bedeli mukabilinde satınalabilir.	Madde 36. — III - Hükümet, lüzum gördüğü takdirde kara ve deniz nakil vasıtalarını bedeli mukabilinde satınalabilir.
Madde 43. — Bu kanunun derpiş ettiği işlerin icabettireceği tediyeler için hükümet emrine Hazinece iki yüz elli milyon liraya kadar bir sermaye temin olunur. Mütedavil sermaye ile sabit sermaye ve teşkilât masrafı karşılıkları İcra Vekilleri Heyeti karariyle bu sermayeden tefrik edilir.	Madde 43 — I - Bu kanunun derpiş ettiği işlerin icabettireceği tediyeler için hükümet emrine Hazinece iki yüz elli milyon liraya kadar bir sermaye temin olunur. Mütedavil sermaye ile sabit sermaye ve teşkilât masrafı karşılıkları icra Vekilleri Heyeti karariyle bu sermayeden tefrik edilir. II - Hükümet tevzie tâbi tutulacak mallardan satış bedelinin âzami yüzde ikisini tevziat ve teşkilât masrafı olarak alabileceği gibi bu suretle toplanan paralardan tevzi işlerinde çalışanlara İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktar ve esaslar dairesinde ikramiye ve fazla mesai ücreti ödemeye de salâhiyetlidir.
Madde 53. — 1. a) Yedinci madde mucibince yapılacak kontrola ve lâzımgelen faaliyete sevk kararına muhalefet edenler; b) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında hükümetçe veya tavzif edilen müessese veya teşekküllerce isteni-	Madde 53. — I - a) Yedinci madde mucibince yapılacak kontrola ve lâzımgelen faaliyete sevk kararına muhalefet edenler; b) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında hükümetçe, veya tavzif edilen müessese veya teşekküllerce istenilen ma-

Hü.

len malûmatı vaktinde tam ve doğru olarak vermiyenler ve müttehaz karara riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ve 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

II - 9 ncu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmiyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasiyle birlikte on beş günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III - 10 ncu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseselerindeki ve bu müesseselere bağlı olan veya hükümetçe tâyin edilen diğer iş yerlerindeki hizmeti mazeretsiz terkedenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IV - a) 11 nci madde hükümlerine riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para ve fiilin ağırlığı halinde ayrıca 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası ve her iki halde de suç mevzuunu teşkil eden malların aynı cinsten olup bu müesseselerde veya bu müesseselerin dükkân, mağaza, depo, ardiye ve bu mahiyette bulunan sair yerlerdeki bakıyelerinin tamamının müsaderesine hükmolunur.

b) Hükümetçe şahsi ihtiyaç ve istihlâk için tevzi edilen yiyecek ve giyecek maddeleri yukariki fıkra hükmünden müstesnadır.

c) Hükümetçe mubayaasına karar verilen maddeleri kaçırmak maksadına mâtuf olmaksızın müsaade alınmadan bulundukları yerlerden başka yerlere nakledenler hakkında 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası verilir.

V) Bu kanuna göre hükümetçe temin edilen krediyi tahsis edildiği işten başka bir yerde kullananlar hakkında 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle birlikte üç seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Temin olunan krediyi, tahsis edildiği işten başka bir yerde kullanan kimsenin temin ettiği menfaat az ise 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis, pek az ise 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle birlikte üç

Muvakkat E.

lûmatı vaktinde tam ve doğru olarak vermiyenler ve müttehaz karara riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ve 6 aydan 4 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

II - 9 ncu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmiyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasiyle birlikte on beş günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III - 10 ncu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseselerindeki ve bu müesseselere bağlı olan veya Hükümetçe tâyin edilen diğer iş yerlerindeki hizmeti mazeretsiz terkedenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IV - a) 11 nci madde hükümlerine riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para ve fiilin ağırlığı halinde ayrıca 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası ve her iki halde de suç mevzuunu teşkil eden malların aynı cinsten olup bu müesseselerde veya bu müesseselerin dükkân, mağaza, depo, ardiye ve sair yerlerdeki bakıyelerinin tamamının müsaderesine hükmolunur.

b) Hükümetçe şahsi ihtiyaç ve istihlâk için tevzi edilen yiyecek ve giyecek maddeleri yukarıki fıkra hükmünden müstesnadır.

c) Hükümetçe mubayaasına karar verilen maddeleri kaçırmak maksadına mâtuf olmaksızın müsaade alınmadan bulundukları yerlerden başka yerlere nakledenler hakkında 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası verilir.

V - Bu kanuna göre hükümetçe temin edilen krediye tahsis edildiği işten başka bir yerde kullananlar hakkında 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle birlikte üç seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Temin olunan krediyi, tahsis edildiği işten başka bir yerde kullanan kimsenin temin ettiği menfaat az ise 500 liradan aşağı olmamak

Hü.

aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Şu kadar ki; bu bende göre hükmolunan para cezaları, maksat haricinde sarf edilen kredinin miktarından aşağı olamaz.

Madde 54. — 1. 14 ncü maddenin 1 numaralı bendi hükmüne göre el konulan maddeyi veya yardımcı malzemeyi teslimden imtina edenler, saklıyanlar, kaçıranlar, saklamaya yahut kaçırmaya teşebbüs edenler, satanlar, her ne suretle olursa olsun başkalarına devredenler, rehin edenler bu fiillere yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Suça mevzu olan maddenin veya yardımcı malzemenin kıymeti az ise yukarda yazılı suçları işliyenler hakkında 1 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte altı aydan iki seneye kadar hapis cezası, pek az ise 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu bentte yazılı suçlara mevzu teşkil eden madde veya yardımcı malzemenin ve aynı cinsten olup dükkân, mağaza, depo, ardiye ve bu mahiyette bulunan sair yerlerdeki bakiyelerinin tamamının müsaderesine hükmolunur. Eğer bu madde ve yardımcı malzeme arama neticesinde alınarak hükümetçe tesbit edilen mahallere sevk ve teslim edilmişse müsadere hükmü bunların emaneten yatırılan bedelleri hakkında tatbik olunur.

II - Birinci bentte yazılı suçlara mevzu olan madde toprak mahsulü olduğu takdirde, bu suçları işliyen müstahsıllar hakkında tâyin edilecek cezalar yarıya indirilerek hükmolunur. Ve bunlar hakkında müsadere hükmü tatbik edilmez. Arama neticesinde veya sair suretle elde edilen toprak mahsulü hükümetçe tesbit edilen bedel ödenerek alınır. El konulan toprak mahsulünü hüküm katileşinceye kadar tamamen teslim eden müstahsıllar hakkında bu fıkraya göre yarıya indirerek tâyin edilecek

Muvakkat E.

üzere ağır para cezasiyle birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis, pek az ise 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasiyle birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Şu kadar ki, bu bende göre hükmolunan para cezaları, maksat haricinde sarf edilen kredinin miktarından aşağı olamaz.

Madde 54. — I - 14 ncu maddenin 1 numaralı bendi hükmüne göre el konulan maddeyi veya yardımcı malzemeyi teslimden imtina edenler, saklayanlar, kaçıranlar, saklamaya yahut kaçırmağa teşebbüs edenler, satanlar, her ne suretle olursa olsun başkalarına devredenler, rehin edenler bu fiillere yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Suça mevzu olan maddenin veya yardımcı malzemenin kıymeti az ise yukarıda yazılı suçları işliyenler hakkında 1 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis cezası, pek az ise 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 3 aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Bu bentte yazılı suçlara mevzu teşkil eden madde veya yardımcı malzemenin ve aynı cinsten olup dükkân, mağaza, depo, ardiye ve sair yerlerdeki bakıyelerinin tamamının müsaderesine hükmolunur. Eğer bu madde ve yardımcı malzeme arama neticesinde alınarak hükümetçe tesbit edilen mahallere sevk ve teslim edilmişse müsadere hükmü bunların emaneten yatırılan bedelleri hakkında tatbik olunur.

II - Birinci bentte yazılı suçlara mevzu madde toprak mahsulü olduğu takdirde, bu suçları işliyen müstahsıllar hakkında tâyin edilecek cezalar yarıya indirilerek hükmolunur ve bunlar hakkında müsadere hükmü tatbik edilmez. Arama neticesinde veya sair suretle elde edilen toprak mahsulü Hükümetçe tesbit edilen bedel ödenerek alınır. El konulan toprak mahsulünü hüküm katileşinceye kadar tamamen teslim eden müstahsıllar hakkında bu fıkraya göre yarıya in-

III.	Muvakkat E.
ağır para cezasının da yarısı hükmolunur; ve hapis cezası verilmez.	direrek tâyin edilecek ağır para cezasının da yarısı hükmolunur ve hapis cezası verilmez.
III - 14 ncü maddenin 4 numaralı bendine muhalefet edenler hakkında bu maddenin 1 nci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.	III - 14 ncü maddenin 4 numaralı bendine muhalefet edenler hakkında bu maddenin 1 nci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.
53 ncü maddenin 4 ncü bendinin (b) fıkrası hükmü burada da caridir.	53 ncü maddenin 4 ncü bendinin (b) fıkrası hükmü burada da caridir.
IV - 14 ncü maddenin II, III, V ve VI ncı bentleri hükümlerine riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ve bir aydan 6 aya kadar hapis cezası hükmolunur.	IV - 14 ncü maddenin II, III, V ve VI ncı bentleri hükümlerine riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ve 3 aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
Madde 55. — I - 15 nci maddeye göre hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.	Madde 55. — I - 15 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır par cezası hükmolunur.
II - 17 nci maddeye göre hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmedilir; ve suç mevzuunu teşkil eden mallar müsadere olunur.	II - 17 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmedilir ve suç mevzuunu teşkil eden mallar müsadere olunur.
III - 18 nci maddeye göre hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında bu maddenin 1 nci bendindeki ceza hükmolunur.	III - 18 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında bu maddenin 1 nci bendindeki ceza hükmolunur.
IV - 19 ncu maddenin 5 numaralı bendine göre hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir haftadan 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.	IV - 19 ncu maddenin 5 numaralı bendine göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir haftadan 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.
V - 20 nci maddenin birinci fıkrasına göre hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenler hakkında 2 500 liradan, 25 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 3 aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	V - 20 nci maddenin birinci fıkrasına göre Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenler hakkında 3 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
VI - a) 21 nci maddenin I nci bendine muhalefet edenlerle 2 nci bendinde yazılı maddeleri hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak satan ve satınalanlar, başkasına devir, imal veya nakledenler veya 21 nci maddenin III ncü bendine aykırı hareket edenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para ve bir seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	VI - a) 21 nci maddenin 1 nci bendine muhalefet edenlerle 2 nci bendinde yazılı maddeleri Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak satan ve satınalanlar, başkasına devir, imâl veya nakledenler veya 21 nci maddenin III ncü bendine aykırı hareket edenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para ve 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
b) 21 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne	b) 21 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne tâbi tutulan maddelerden şahsi ihtiyaç ve istihlâk için olanlarının örf ve âdetin cevaz verdiği mik-

Hü.

tâbi tutulan maddelerden şahsi ihtiyaç ve istihlâk için olanlarının örf ve âdetin cevaz verdiği miktarı tecavüz etmemek üzere alınması, kullanılması, imali, istihlâki, nakli ve kâr temini maksadına mâtuf olmaksızın yardım hissiyle veya zaruret sebebiyle başkalarına devri yukarıki hükümden müstesnadır.

c) 53 ncü maddenin 4 ncü bendinin (b) fıkrası hükmü burada da tatbik olunur.

VII - 22 nci maddenin I nci fıkrası mucibince hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenlerle 3 ncü fıkrasına muhalif olarak hükümetçe yaptırılan istokları her hangi bir sebeple bulundukları yerlerden başka yerlere müsaade almaksızın nakledenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para ve 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Döviz, kredi, akreditifle teçhiz edilenler bunları suiistimal ettikleri veya tahsis edildiği yerlerde kullanmadıkları takdirde birinci fıkra gereğince hükmolunacak para cezası tahsis edilen döviz, kredi, akreditif miktarından aşağı olamaz ve hapis cezasının âzami haddi ve bu suretle getirilen maddelerin müsaderesine hükmolunur.

VIII - 22 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre hükümetçe veya tavzif edeceği müessese ve teşekküllerce yapılacak murakabeye muhalefet edenler veya her ne suretle olursa olsun bu murakabeyi güçleştirenler ile 3 ncü fıkrasına tevfikan hükümet tarafından yaptırılan istokları alâkadar makamların talimatı hilâfına istihlâk eden kullanan veya her ne suretle olursa olsun elden çıkaranlar hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para ve 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 56. — I - 24 ncü maddenin 1 nci ve 2 nci bentlerine göre hükümetçe yapılan teftiş ve murakabeye muhalefet edenler, ticari kredilerin, şirket veya kooperatiflerin faaliyetlerinin tahdit, takyit veya men'ine mütaallik olarak hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenler, hükümetin kararına muhalif olarak şirket veya kooperatifleri teşkil veya tesçil ettiren ortaklar ve bu suçlara iştirak edenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezaları tecavüz etmemek üzere alınması, kullanılması, imâli, istihlâki, nakli ve kâr temini maksadına mâtuf olmaksızın yardım hissiyle veya zaruret sebebiyle başkalarına devri yukardaki hükümden müstesnadır.

Muvakkat E.

c) 53 ncü maddenin 4 ncü bendinin (b) fıkrası hükmü burada da tatbik olunur.

VII - 22 nci maddenin 1 nci fıkrası mucibince Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenlerle 3 ncü fıkrasına muhalif olarak Hükümetçe yaptırılan stokları her hangi bir sebeple bulundukları yerlerden başka yerlere müsaade almaksızın nakledenler hakkında 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para ve 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

VIII - 20, 22 nci madde gereğince veya her ne suretle olursa olsun döviz, kredi, akreditifle teçhiz edilenler, bunları tahsis edildiği madde veya yerler için kullanmadıkları takdirde 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezası ve 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezasına mahkûm olurlar. Bu suretle getirilen malların ayrıca müsaderesine hükmolunur.

Şu kadar ki, verilecek para cezası tahsis edilen döviz, kredi veya akreditif miktarından aşağı olamaz.

IX - 22 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre Hükümetçe veya tavzif edeceği müessese ve teşekküllerce yapılacak murakabeye muhalefet edenler veya her ne suretle olursa olsun bu murakabeyi güçleştirenler ile 3 ncü fıkrasına tevfikan Hükümet tarafından yaptırılan stokları alâkadar makamların talimatı hilâfına istihlâk eden kullanan veya her ne suretle olursa olsun elden çıkaranlar hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para ve 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 56. — I - 24 ncü maddenin 1 nci ve 2 nci bentlerine göre Hükümetçe yapılan teftiş ve murakabeye muhalefet edenler, ticari kredilerin, şirket veya kooperatiflerin faaliyetlerinin tahdit, takyit veya men'ine mütaallik olarak Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenler Hükümetin kararına muhalif olarak şirket veya kooperatifleri teşkil veya tesçil ettiren ortaklar ve bu suçlara iştirak edenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para ce-

Hü.	Muvakkat E.
sı hükmolunur. Tekerrürü halinde ağır para cezası üç misline çıkarılır.	zası hükmolunur. Tekerrürü halinde ağır para cezası üç misline çıkarılır.
Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalif olarak teşekkül eden veya tescil ettirilen şirketler ve kooperatifler feshedilir ve tasfiye hükümlerine tâbi tutulur.	Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalif olarak teşekkül eden veya tescil ettirilen şirketler ve kooperatifler feshedilir ve tasfiyeye tâbi tutulur.
II) 25 nci maddenin I nci, II nci ve III ncü bentlerinde yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmiyenler hakkında 10 000 liradan aşağı olmamak üzere para ve 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	II - 25 nci maddenin I nci, II nci ve III ncü bentlerinde yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmiyenler hakkında 10 000 liradan aşağı olmamak üzere para ve 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
III) 25 nci maddenin IV ncü bendinde yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmiyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar para cezası hükmolunur.	III - 25 nci maddenin IV ncü bendinde yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmiyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar para cezası hükmolunur.
Stok yapılan miktar, hükümetçe müsaade edilen miktarın bir mislinden fazla ise maznun hakkında ayrıca 3 aydan 2 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	Stok yapılan miktar hükümetçe müsaade edilen miktarın bir mislinden fazla ise maznun hakkında ayrıca 3 aydan 2 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
IV) II nci ve III ncü bentlerde yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş olan malların müsaderesine hükmolunur.	IV - II nci ve III ncü bentlerde yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş olan malların müsaderesine hükmolunur.
V) 28 nci maddede yazılı ilâna rağmen muhik sebep olmaksızın malını gümrükten çekmiyenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle 6 aydan 3 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	V - 28 nci maddede yazılı ilâna rağmen muhik sebep olmaksızın malını gümrükten çekmiyenler hakkında 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
Hükümetçe gümrükten çekilerek müracaatleri üzerine sahiplerine teslim edilen malları hükümetin gösterdiği yerlere veya ihtiyaç sahiplerine satmıyanlar hakkında 10 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte bir seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.	Hükümetçe gümrükten çekilerek müracaatleri üzerine sahiplerine verilen malları hükümetin gösterdiği yerlere veya ihtiyaç sahiplerine satmıyanlar veya tam olarak teslimden imtina edenler hakkında 10 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.
VI) 29 ncu maddenin 1 nci bendi mucibince ithal veya ihraç maddelerinin hükümetçe tesbit edilen fiyatlarına riayet etmiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezasiyle birlikte tesbit edilen ithal ve ihraç fiyatlariyle satış veya mubayaanın yapıldığı fiyatlar arasındaki fark tutarının beş misli ağır para cezası hükmedilir. Tekerrürü halinde cezalar iki kat olarak verilir.	VI - 29 ncu maddenin 1 nci bendi mucibince ithal veya ihraç maddelerinin hükümetçe tesbit edilen fiyatlarına riayet etmiyenler hakkında bir seneden 3 seneye kadar hapis cezasiyle birlikte tesbit edilen ithal ve ihraç fiyatlariyle satış veya mubayaanın yapıldığı fiyatlar arasındaki fark tutarının on misli ağır para cezası hükmedilir. Tekerrürü halinde cezalar iki kat olarak verilir.
Madde 57. — I) 31 nci maddenin II nci ve III ncü bentleri ile VII nci bendinin son fıkrasında yazılı suçlarla 32 nci maddede yazılı suçları işliyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu	Madde 57. — I - 31 nci maddenin II nci, III ncü, 8 nci ve 9 ncu bentlerinde yazılı suçlarla 32 nci maddede yazılı suçları işliyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere iştirak

Hü.

fiillere iştirak edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

II - Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre hafif ise faili hakkında 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezasiyle birlikte 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezası ve pek hafif ise 1 seneden 3 seneye kadar ağır hapis cezasiyle birlikte 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

III - I nci ve II nci bentlerde yazılı hallerde failin dükkân, mağaza, ticarethane, fabrika, imalâthane ve benzeri ticari ve sınai faaliyetleri ve hissesine munhasır olmak üzere iştiraklerinin İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikan tasfiyesine ve artacak kısmın müsaderesine ve 3 seneden 15 seneye kadar ticaretten men'ine de hükmolunur.

Mahkemece muvazaaya kanaat getirildiği takdirde failin 1 sene içinde devrettiği malların da müsaderesine hükmolunur.

Bu bendin tatbikini icabettiren hallerde tahkikata başlanır başlanmaz maznunun yukarda tadadolunan yerlerde bulunan malları üzerine derhal ihtiyatı tedbir ve alacakları üzerine de ihtiyati haciz vaz'olunur.

IV - 31 nci maddenin II nci ve III ncü bentleriyle 32 nci maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdut olan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse bunlar hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkânının kapatılmasına da hükmolunur. Tekerrüründe hükmolunacak hapis cezası 1 seneden ve ağır para cezası 2 500 liradan aşağı olamaz.

V - Bu maddenin I ve II nci bentlerinde yazılı suçlardan dolayı tevkif edilenlerin fabrika, imalâthane, dükkân, mağaza, ticarethane ve mümasili yerlerde bulunan ve piyasada darlığı hissedilen veya çabuk bozulur mallardan olduğu anlaşılan maddelerin tasfiyeye memur edilecek kimseler tarafından derhal satışı veya tevzie tâ-

Muvakkat E.

edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

II - Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre hafif ise faili hakkında 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezası ve pek hafif ise 1 seneden 3 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

III - I nci ve II nci bentlerde yazılı hallerde failin dükkân, mağaza, ticarethane, fabrika, imlâthane ve benzeri ticari ve sınai faaliyetleri ve hissesine munhasır olmak üzere iştiraklerinin İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikan tasfiyesine ve artacak kısmın müsaderesine ve 3 seneden 15 seneya kadar ticaretten men'ine de hükmolunur.

Mahkemece muvazaaya kanaat getirildiği takdirde failin 1 sene içinde devrettiği malların da müsaderesine hükmolunur.

Bu bendin tatbikini icabettiren hallerde tahkikata başlanır başlanmaz maznunun yukarda tadadolunan yerlerde bulunan malları üzerine derhal ihtiyati tedbir ve alacakları üzerine de ihtiyati haciz vaz'olunur.

IV - 31 nci maddenin II nci ve III ncü bentleriyle 32 nci maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse bunlar hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkânının kapatılmasına da hükmolunur. Tekerrüründe hükmolunacak hapis cezası 1 seneden ve ağır para cezası 2 500 liradan aşağı olamaz.

V - Bu maddenin I ve II nci bentlerinde yazılı suçlardan dolayı tevkif edilenlerin fabrika, imalâthane, dükkân, mağaza, ticarethane ve mümasili yerlerde bulunan ve piyasada darlığı hissedilen veya çabuk bozulur mallardan olduğu

Mü.	Muvakkat E.
bi mallardan ise tevzi işleriyle tavzif olunan alâkalı makamlara teslimi yapılır ve bedelleri VI ncı bent gereğince muamele yapılmak üzere T. C. Ziraat Bankasına veya malsandığına yatırılır.	anlaşılan maddelerin tasfiyeye memur edilecek kimseler tarafından derhal satışı veya tevzie tâbi mallardan ise tevzi işleriyle tavzif olunan alâkalı makamlara teslimi yapılır ve bedelleri VI ncı bent gereğince muamele yapılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına veya mal sandığına yatırılır.
Bu hususiaki karar hazırlık tahkikatı sırasında sulh ceza hâkimi ve dâva açılmış ise dâvayı rüyet eden mahkeme tarafından verilir.	Bu hususiaki karar hazırlık tahkikatı sırasında sulh ceza hâkimi ve dâva açılmış ise dâvayı rüyet eden mahkeme tarafından verilir.
VI - 31 ve 32 nci maddelerde yazılı suçları işliyenlere müşteri tarafından bir para ödenmişse talebedildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade edilir. Ve mal zaptolunur. Nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan sonra bakıyesi müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talebedilen bedeli henüz ödenmemişse müşteriden, ödenmişse suçludan alınır. Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmıyan yerlerde malsandığına emaneten teslim olunur. Muhakeme sonunda, satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark re'sen müşteriye verilir ve artanı müsadere olunur. Satıcı beraet ettiği takdirde bankaya veya malsandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.	VI - 31 ve 32 nci maddelerde yazılı suçları işliyenlere müşteri tarafından bir para ödenmişse talebedildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade edilir ve mal zaptolunur. Nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan sonra bakıyesi müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talebedilen bedeli henüz ödenmemişse müşteriden, ödenmişse suçludan alınır. Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmıyan yerlerde mal sandığına emaneten teslim olunur. Mahkeme sonunda, satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark re'sen müşteriye verilir ve artanı müsadere olunur. Satıcı beraet ettiği takdirde bankaya veya mal sandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.
VII - 31 nci maddenin IV ncü bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 3 aydan 2 seneye kadar dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve o kadar müddetle failin ticaretten men'ine hükmolunur.	VII - 31 nci maddenin IV ncü bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 1 seneden 3 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte ve o kadar müddetle dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve ticaretten men'ine hükmolunur.
Bu bendin I nci fıkrasında yazılı suça mevzu olan faturanın taallûk ettiği malın değeri hafif ise hapis ve para cezaları yarıya indirilir.	Bu bendin 1 nci fıkrasında yazılı suça mevzu olan faturanın taallûk ettiği malın değeri hafif ise hapis ve para cezaları yarıya indirilir.
Faturanın tallûk ettiği malın değeri pek hafif ise veya bu suç ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir, esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine hükmolunur.	Faturanın taallûk ettiği malın değeri pek hafif ise veya bu suç ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir, esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse üç aydan iki seneye kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasiyle birlikte o kadar müddetle ticaretten men'ine hükmolunur.
VIII - 31 nci maddenin V nci bendinde yazılı mecburiyete riayet etmiyenler hakkında 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.	VIII - 31 nci maddenin V nci bendinde yazılı mecburiyete riayet etmiyenler hakkında 250

Hü.	Muvakkat E.
IX - 31 nci maddenin VI ncı bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 raya kadar ağır para cezasına ve bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve aynı müddetle failin ticaretten men'ine hükmolunur.	liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.
X - 31 nci maddenin VII nci bendinde yazılı mecburiyetlere riayet etmiyenler hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ve 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkân ve mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılmasına da hükmolunur.	IX - 31 nci maddenin VI ncı bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasına ve bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve aynı müddetle failin ticaretten men'ine hükmolunur.
	X - 31 nci maddenin VII nci bendinde yazılı mecburiyetlere riayet etmiyenler hakkında üç aydan iki seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ve üç aydan bir seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılmasına da hükmolunur.
Şu kadar ki, fiilin hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası ve dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bir aydan 3 aya kadar kapatılmasına hükmolunur.	Şu kadar ki fiilin hata veya zuhul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası ve dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bir aydan üç aya kadar kapatılmasına hükmolunur.
XI - Yukardaki bentlerde yazılı ticaretten meni ile dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez. Bu takdirde ağır para ve hapis cezalarının âzami haddi hükmolunur.	XI - Yukardaki bentlerde yazılı ticaretten meni ile dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez.
Madde 58. — I - 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmiyen veya girdikten sonra kendiliğinden çıkan yahut birlik statüsüne göre çıkarılan tacirler ve sanayi erbabı bu birliklere girmedikçe veya tekrar alınmadıkça, birliklerin mevzuu olan işlerle iştigalden memnudurlar. Bu memnuiyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle doğrudan doğruya veya bilvasıta iştigal edenler hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.	Madde 58. — I - 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmiyen veya girdikten sonra kendiliğinden çıkan yahut birlik statüsüne göre çıkarılan tacirler ve sanayi erbabı bu birliklere girmedikçe veya tekrar alınmadıkça, birliklerin mevzuu olan işlerle iştigalden memnudurlar. Bu memnuiyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle doğrudan doğruya veya bilvasıta iştigal edenler hakkında 3 aydan iki seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.
II - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre deniz nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler veya ettirenler veya bu fiillere yardım edenler hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ve bir seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Bu fiilin işlenmesinden tevellüdeden veya edebilecek olan zarar hafif ise yukardaki suçları işliyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para ve üç aydan bir seneye kadar hapis, pek hafif ise 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.	II - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre deniz nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler veya ettirenler veya bu fiillere yardım edenler hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ve bir seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Bu fiilin işlenmesinden tevellüdeden veya edebilecek olan zarar hafif ise yukardaki suçları işliyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para ve üç aydan bir seneye kadar hapis, pek hafif ise 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Hü.

III - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre kara nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında hükümetçe ittihaz edilen kararlara muhalefet edenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

IV - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya men'i ve âzami nakil ücretlerinin tâyini hususunda hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para ve bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V) 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre lüzum görülen yerlerde çalıştırılmasına karar verilen hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mazeretleri olmaksızın işlerini terketmelerinin memnuniyeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

VI) 36 ncı maddenin V inci hükmüne riayet etmiyenler hakkında bir aydan 3 aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

VII) 36 ncı maddenin VI nci bendi hükmüne muhalefet edenler hakkında 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para ve üç seneden on seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadar ki, 100 rüsum tonilâtodan yukarı buhar ve motör ile işliyen gemilerde hükmolunacak ağr para cezası geminin rayiç kıymetinden aşağı olamaz.

VIII) 37 nci maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmiyenler hakkında alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde para cezasının iki misli ve ayrıca on beş günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IX) Zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde sahibine katî lüzumu olmıyan her nevi ziraat vasıtlarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara riayet etmiyenler 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.

Muvakkat E.

III - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre kara nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara muhalefet edenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

IV - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya men'i ve âzami nakil ücretlerinin tâyini hususunda Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para ve bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V - 36 ncı maddenin 1 nci bendine göre lüzum görülen yerlerde çalıştırılmasına karar verilen hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mazeretleri olmaksızın işlerini terk etmelerinin memnuiyeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmiyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

VI - 36 ncı maddenin V nci bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

VII - 36 ncı maddenin VI nci bendi hükmüne muhalefet edenler hakkında 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para ve üç seneden 10 seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadar ki 100 rüsum tonilâtodan yukarı buhar ve motor ile işliyen gemilerde hükmolunacak ağır para cezası geminin râyiç kıymetinden aşağı olamaz.

VIII - 37 nci maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmiyenler hakkında alacakları günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde para cezasının iki misli ve ayrıca 15 günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IX - Zirai iş mükellefiyeti tatbik eden bölgelerden sahibine katî lüzumu olmıyan her nevi ziraat vasıtalarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara riayet etmiyenler 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.

Hü.

Madde 59. — I) 38 nci maddenin 1 nci bendinde yazılı zeriyatın çeşit, nevi ve nispeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere bir haftadan üç aya kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

II) 38 nci maddenin 1 nci bendinde yazılı her hangi bir mahsulün ekimini meni hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere 1 000 liradan 15 000 liraya kadar ağır para, altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadar ki, ekim sahası küçük ve ekilen mahsulün kıymeti az ise bu cezaların yarısına hükmolunur.

III) 38 nci maddenin 1 nci bendinde yazılı ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenlere 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

IV) 38 nci maddenin II nci bendinde yazılı küçük ve büyük baş hayvanları hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kastiyle satınalanlar, satanlar, her hangi bir surette başkasına devredenler, nakledenler ve kesenler veya kesimi zaruri kılacak şekilde küçük ve büyük baş hayvanları sakatlıyanlar hakkında bir seneden üç seneye kadar hapis ve 5 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası, kıymetleri az olduğu takdirde altı aydan bir seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası, pek az ise 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

V) 40 ncı maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında hükümetçe ittihaz edilecek karara riayet etmiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar para cezası hükmolunur.

VI) 42 nci maddenin II nci bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Şu kadar ki, tâyin olunacak para cezası, tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paraların tutarından aşağı olamaz.

VII) 65 nci maddenin I nci bendi mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen

Muvakkat E.

Madde 59. — I - 38 nci maddenin 1 nci bendinde yazılı zeriyatın çeşit, nevi ve nispeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere bir haftadan üç aya kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

II - 38 nci maddenin I nci bendinde yazılı her hangi bir mahsulün ekimini meni hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere 1 000 liradan 15 000 liraya kadar ağır para, altı aydan üç seneye kadar hapis cezasına hükmolunur. Şu kadar ki, ekim sahası küçük ve ekilen mahsulün kıymeti az ise bu cezaların yarısına hükmolunur.

III - 38 nci maddenin I nci bendinde yazılı ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmiyenlere 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

IV - 38 nci maddenin II nci bendinde yazılı küçük ve büyük baş hayvanları Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kasdiyle satınalanlar, satanlar, her hangi bir surette başkasına devredenler, nakledenler, ve kesenler veya kesimi zaruri kılacak şekilde küçük ve büyük baş hayvanları sakatlıyanlar hakkında bir seneden üç seneye kadar hapis ve 5 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası, kıymetleri az olduğu takdirde altı aydan bir seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası, pek az ise 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

V - 40 ncı maddede yazılı araziye hububat etmek ve ektirmek hakkında Hükümetçe ittihaz edilecek karara riayet etmiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

VI - 42 nci maddenin II nci bendi hükmüne riayet etmiyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Şu kadar ki, tâyin olunacak para cezası, tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paraların tutarından aşağı olamaz.

VII - 65 nci maddenin I nci bendi mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermiyen ve vesika ve defterleri göstermi-

Hü.	Muvakkat E.
malûmatı vermiyen ve vesika ve defterleri göstermiyenler ve kendileri hazır bulunmasalar bile bu defter ve vesikaları kontrol etmek üzere gelen memurların derhal tetkik edebileceği şekilde fabrika, imalâthane, müessese, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili yerlerde hazır bulundurmıyan müessese sahipleri veya vekilleri veya bu yerlerin mesul müdürleri hakkında üç aydan iki seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.	yenler ve kendileri hazır bulunmasalar bile bu defter ve vesikaları kontrol etmek üzere gelen memurların derhal tetkik edebileceği şekilde fabrika, imalâthane, müessese, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili yerlerde hazır bulundurmıyan müessese sahipleri veya vekilleri veya bu yerlerin mesul müdürleri hakkında üç aydan iki seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.
Kontrola gelen memur defterleri ve vesikaları bulamadığı takdirde bunların ibrazına kadar ve bir ayı geçmemek üzere mahkeme kararına hacet kalmaksızın bu yerleri kapatır. Şu kadar ki bu müddet zarfında defter ve vesikalar ibraz edilmediği takdirde kapatma devam etmekle beraber bu kanunun 57 nci maddesinin üçüncü ve beşinci bendine tevfikan failin fabrika, imalâthane, müessese, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili yerlerin tasfiyesine hükmolunur.	Kontrola gelen memur defter ve vesikaları bulamadığı takdirde mahkeme kararına hacet kalmaksızın bu yerleri kapatır. Tanzim edeceği evrakı derhal Cumhuriyet müddeiumumiliğine tevdi eder. Defter ve vesikalar bir ay içinde mahkemeye ibraz edilmediği takdirde kapatma devam etmekle beraber bu kanunun 57 nci maddesinin 3 ve 5 nci bentlerine tevfikan fabrika, imalâthane, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili müesseselerin tasfiyesine hükmolunur.
Defterler ve vesikalar birinci fıkrada sayılan müessese sahibinin iş yerinden başka bir yerde zuhur ettiği takdirde birinci fıkrada yazılı cezalar iki misline çıkarılır.	
Madde 63. — Bu kanuna göre verilip katileşen hükümlerin hulâsaları, masrafı mahkûma aidolmak üzere gazetelerle ve 57 nci madde ile 59 ncu maddenin VII nci bendine tevfikan mahkûmiyet ve yapılan muamelelerin ayrıca radyo ile de neşir ve ilânına hükmolunur. Ancak, mevzuu itibariyle neşrinde fayda tasavvur olunmıyan seyyar satıcıların ve sair küçük tacirlerin işledikleri basit suçlara veya iş mükellefiyetine riayet etmiyenlere taallûk eden hükümler mahkeme kararıyle neşirden istisna edilebilir. Fer'î ceza olan dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması hakkındaki hükümlerin hulâsaları büyük harflerle yazılarak dükkân ve mağaza ve ticarethanenin göze çarpan yerine yapıştırılır.	Madde 63. — Bu kanuna göre verilip katîleşen hükümlerin hulâsaları, masrafı mahkûma aidolmak üzere gazetelerde ve 57 nci madde ile 59 ncu maddenin VII nci bendine tevfikan mahkûmiyet ve yapılan muamelelerin ayrıca radyo ile de neşir ve ilânına hükmolunur. Ancak, mevzuu itibariyle neşrinde fayda tasavvur olunmıyan seyyar satıcıların ve sair küçük tacirlerin işledikleri basit suçlara veya iş mükellefiyetine riayet etmiyenlere taallûk eden hükümler mahkeme kararıyle neşirden istisna edilebilir. Fer'î ceza olan dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması hakkındaki hükümlerin hulâsaları büyük harflerle yazılarak dükkân ve mağaza ve ticarethanenin göze çarpan yerine yapıştırılır.
Madde 65. — I - Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara, lüzum görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.	Madde 65. — I - Bu kanun hükümlerinin tatbikinde salâhiyetli memurlara, lüzum görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir. II - Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasın-

Hü.

II - Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun dördüncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeye mecburdurlar.

III - a) Bu kanunun tatbikında salâhiyetli ve vazifeli memurlar tehirinde mazarrat umulan hallerde her türlü mal konulan yerlerle, mağaza, dükkân, ticarethane, depo, ambar, samanlık gibi yerlerde arama yapabilirler.

b) Bu arama sırasında mahallî zabıta veya memurunun ayrıca huzuru şarttır. Arama sırasında aranılacak yerin ve malın sahibi veya zilyedleri ve bunlar bulunmazlarsa sırasiyle mümessilleri veya hısımlarından veya kendisiyle sâkin olanlardan veyahut komşularından mümeyyiz biri hazır bulundurulur.

c) Köylerde yapılan aramalarda muhtar ile ihtiyar heyetinden biri ve muhtar bulunmadığı zaman ihtiyar heyetinden biri ile komşularından biri ve ihtiyar heyetinden kimse bulunmadığı zaman komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

d) Gecikmesinde zarar görülen fevkalâde haller müstesna olmak üzere binalarda gece arama yapılamaz.

e) Her arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur ederse bu mallar alınarak hükümetin evvelce tesbit etmiş olduğu mahallere sevk ve teslim edilir ve bunlara el konulduğu veya satıldığı hallerde bedelleri emaneten Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerine ve bulunmıyan yerlerde malsandıklarına yatırılır. Bu suretle malları alınan hükmi ve hakiki şahıslar aleyhine Millî Korunma Kanununa tevfikan ayrıca cezai takibat yapılır.

f) Arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etsin, etmesin, hazır bulunanların ayrı ayrı imzalarını ihtiva eden iki nüsha zabıt varakası derhal mahallinde tutulur. Eğer kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etmişse bunların miktarı ve müfredatı ve

Muvakkat E.

da bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun dördüncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeye mecburdurlar.

III - a) Bu kanunun tatbikında salâhiyetli ve vazifeli memurlar tehirinde mazarrat umulan hallerde her türlü mal konulan yerlerle, mağaza, dükkân, ticarethane, depo, ambar, samanlık gibi yerlerde arama yapabilirler.

b) Arama sırasında mahallî zabıta âmir veya memurunun ayrıca huzuru şarttır. Arama sırasında aranılacak yerin ve malın sahibi veya zilyedleri ve bunlar bulunmazlarsa sırasiyle mümessilleri veya hısımlarından veya kendisiyle sakin olanlardan veyahut komşularından mümeyyiz biri hazır bulundurulur.

c) Köylerde yapılan aramalarda muhtar ile ihtiyar heyetinden biri ve muhtar bulunmadığı zaman ihtiyar heyetinden biri ile komşularından biri ve ihtiyar heyetinden kimse bulunmadığı zaman komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

d) Gecikmesinde zarar görülen fevkalâde haller müstesna olmak üzere meskenlerde gece arama yapılamaz.

e) Her arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur ederse bu mallar alınarak Hükümetin evvelce tesbit etmiş olduğu mahallere sevk ve teslim edilir. Ve bunlara el konulduğu veya satıldığı hallerde bedelleri emaneten Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerine ve bulunmıyan yerlerde mal sandıklarına yatırılır. Bu suretle malları alınan hükmi ve hakiki şahıslar aleyhine Millî Korunma Kanununa tevfikan ayrıca cezai takibat yapılır.

f) Arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etsin etmesini hazır bulunanların ayrı ayrı imzalarını ihtiva eden iki nüsha zabıt varakası derhal mahallinde tutulur. Eğer kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmaya teşebbüs edilen mallar zuhur etmişse bunların miktarı ve müfredatı ve o günkü hal ve vasıfları zabıt va-

Hü.

o günkü hal ve vasıfları zabıt varakasında ayrı ayrı gösterilir.

Arama neticesinde tutulan bu zabıt varakasının bir nüsahası derhal mal sahiplerine veya zilyedlerine ve mal zuhur etmemişse aranılan yerin sahibine veya zilyedine verilir.

Madde 66. — 57 nci maddenin I ve II nci bendi ile 59 ncu maddenin VII nci bendinde yazılı suçlardan maznun olanların duruşmaları mevkufen yapılır. Şu kadar ki, muhakeme sırasında maznunun kefaletle tahliyesine karar verilebilir.

Mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.

Madde 68. —

V - Bu kanuna göre toplu olarak kurulan Millî Korunma mahkemelerince hükmolunan altı aya kadar hapis ve 2 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallûk eden hükümler katî olup temyiz edilemez.

Madde 69. - I) Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri icra ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II - Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madut olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur.

III - Bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müsbit delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda yazılı esaslar dairesinde ikramiye verilir.

Muhbire ikramiye verilebilmek için ihbarın, suç delillerinin elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbarın mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasiyle müsadere olunan malların satış kıymetinin % 25 şini tecavüz edemez. İkramiye para cezasının

Muvakkat E.

rakasında ayrı ayrı gösterilir. Arama neticesinde tutulan bu zabıt varakasının bir nüshası derhal mal sahiplerine veya zilyedlerine ve mal zuhur etmemişse aranılan yerin sahibine veya zilyedine verilir.

Madde 66. — 57 nci maddenin I ve II nci bendi ile 59 ncu maddenin VII nci bendinde yazılı suçlardan maznun olanların duruşmaları mevkufen yapılır. Şu kadar ki; muhakeme sırasında, maznunun kefaletle tahliyesine karar verilebilir.

Mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.

Madde 68. —

V - Bu kanuna göre toplu olarak kurulan Millî Korunma Mahkemelerince hükmolunan altı aya kadar hapis ve 2 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallûk eden hükümler katî olup Temyiz edilemez.

Madde 69. — 1 - Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri icra ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II - Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madudolup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur.

III - Bu kanunda yazılı suçlarla irtikâp, rüşvet alıp vermek, ihtilâs, zimmete para geçirmek, gerek doğrudan doğruya ve gerekse memuriyet vazifesini suiistimal suretiyle kaçakçılık, resmen vukubulan alım ve satımlara fesat karıştırmak, Devlet hariciyesine ait gizli evrakı veya şifreleri ifşa veya ifşaya sebebiyet vermek suçlariyle 4237 sayılı Kanunda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müsbit delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda yazılı esas-

Hü.

tahsilinden ve müsadere olunan malların satışından sonra verilir.

Suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sebk ettiği tahkikatla sabit olunan memurlar da yukarıki fıkrada yazılı ikramiyeden istifade ettirilir.

İhbarın mahiyeti hakkında suç teşkil etmedikçe muhbirin hüviyeti rızası olmadıkça açıklanmaz.

Muhbire ve memurlara verilecek ikramiyenin nispeti mahkemece re'sen takdir ve hükmolunur.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek kasdiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misli olarak hükmolunur ve bu kabîl suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılınan mahkemelerde görülür.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17 . I . 1956

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	*M. C. Bengü*
Devlet Vekili	Devlet Vekili
ve Millî Mü. V. V.	*E. Kalafat*
Ş. Ergin	
Devlet Vekili	Adliye Vekili
C. Yardımcı	*H. A. Göktürk*

Muvakkat E.

lar dairesinde ikramiye verilir.

Muhbire ikramiye verilebilmek için ihbarın, suç delillerinin elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbarın mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasiyle müsadere olunan malların satış kıymetinin % 25 ini tecavüz edemez. İkramiye para cezasının tahsilinden ve müsadere olunan malların satışından sonra verilir.

Suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sebk ettiği tahkikatla sabit olan memurlar da yukarıki fıkrada yazılı ikramiyeden istifade ettirilir.

İhbarın mahiyeti hakkında suç teşkil etmedikçe muhbirin hüviyeti rızası olmadıkça açıklanmaz.

Muhbire ve memurlara verilecek ikramiyenin nispeti mahkemece re'sen takdir ve hükmolunur.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek kastiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misli olarak hükmolunur ve bu kabîl suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılınan mahkemelerde görülür.

MUVAKKAT MADDE 1. — Durumları 31 nci maddenin 8 nci bendine uymıyan hakiki ve hükmi şahıslar bu kanunun neşri tarihinden itibaren altı ay içinde bu mecburiyeti yerine getirmekle mükelleftirler.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun tatbikine İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hü.

Millî Müdafaa Vekili

Hariciye Vekili
F. Köprülü

Maarif Vekili
A. Özel

İktisat ve Ticaret Vekili
F. Ulaş

G. ve İnhisarlar Vekili
H. Hüsman

Münakalât Vekili
A. Demirer

Dahiliye Vekili
E. Menderes

Maliye Vekili
N. Ökmen

Nafıa Vekili
M. Çavuşoğlu

Sıh. ve İç. Mv. Vekili
N. Körez

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

Çalışma Vekili
M. Tarhan

İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu

Muvakkat E.